ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 11 december 2010

RECENSIE
3
'In de koloniale speeltuin'

KUNST
5
'Kunst is pure communicatie'

INTERVIEW
10
'Hommage aan Etzel Provence'

Fundashon Pro Bista:

'Blind Ambition'

Mildred Kraal, een prachtig meisje met glanzendbruine ogen, zingt en danst heel graag. Sharinoeska Vrutaal, een beeldschone vrouw, zit op vakschool Feffik en is af en toe model. Lysender Valks, een energieke en sterke man, werkt als masseur. Wat deze personen delen is het feit dat ze niet of nauwelijks kunnen zien, cliënt zijn bij Fundashon Pro Bista en vol in het leven staan. Hun portretten maken deel uit van de unieke tentoonstelling 'Blind Ambition', die fotograaf Martin van den Blink en designer Ivonne Zegveld onlangs maakten ter ere van het tienjarige lustrum van de stichting.

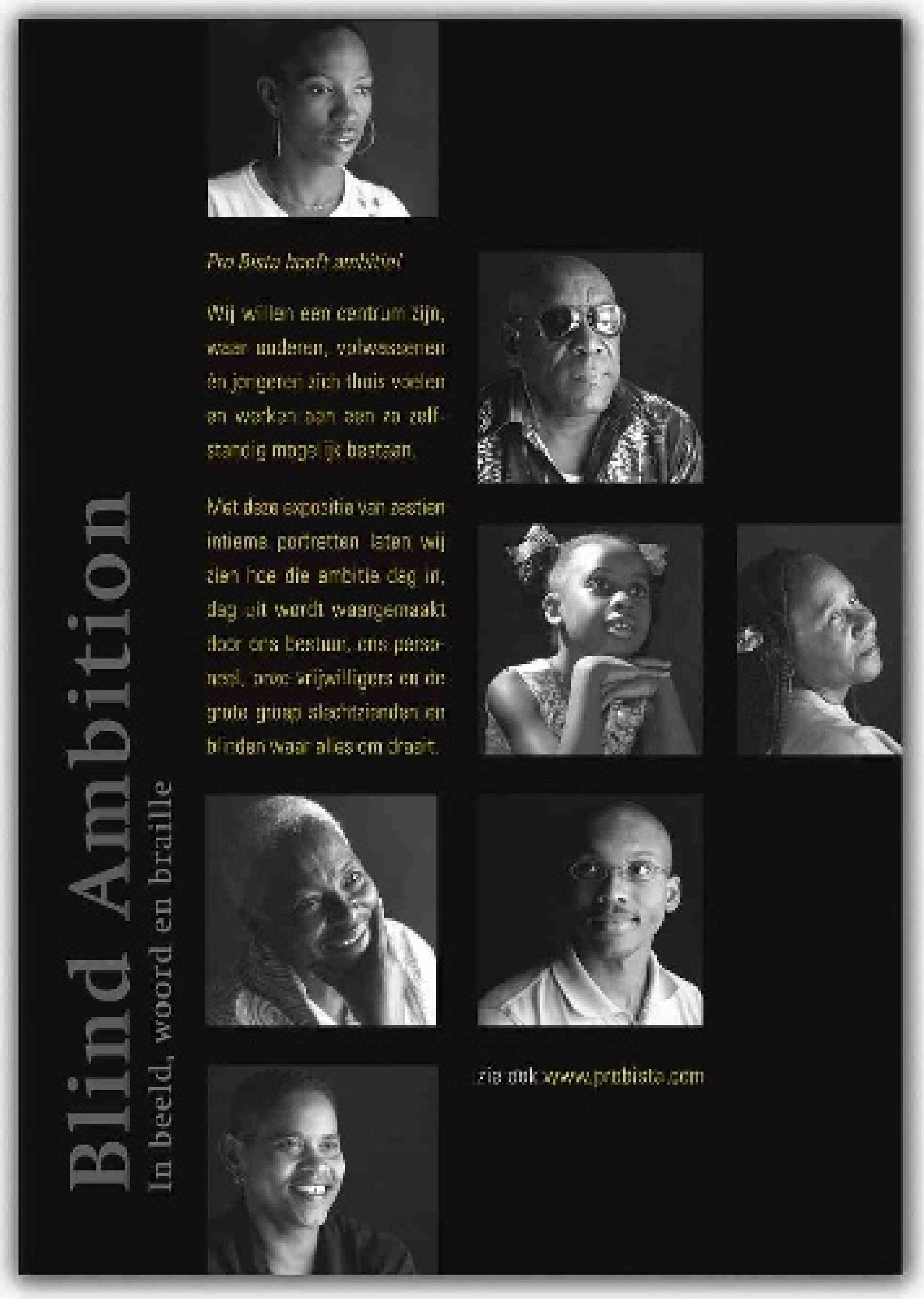

Tekst Maya Mathias Foto's: Martin van den Blink

Curaçao telt, volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek, 3.125 burgers met een visuele handicap. Bij Fundashon Pro Bista zijn ze van harte welkom, want de jonge dynamische stichting zet zich met hart en ziel in voor de empowerment van haar visueel beperkte doelgroep. Esther Winklaar, directeur van Pro Bista: "Wat slechtzienden en blinden betreft, is de beeldvorming duidelijk aan het veranderen, ook op Curaçao. Toen ik 10 jaar geleden als directeur aantrad, werden slechtzienden en blinden op Curaçao vooral nog betutteld en (over)beschermd. Er heerste een sfeer van 'Deze mensen moeten geholpen worden, want ze kunnen zelfstandig haast niets. Die hulphouding werkt verlammend en soms zelfs onderdrukkend en past niet meer bij deze tijd. Wereldwijd zie je in de ontwikkelde landen een cultuurverandering, waarin slechtziende en blinde burgers een zichtbare en gelijkwaardige plek opeisen in de samenleving. Daar dragen wij als stichting graag aan bij."

Esther Winklaar

Cornellie Schoonhoven

Mildred Kraal

Lysender Valks

Sharinoeska Vrutaal

Yuraima Bodak

Ernestine Davis

Website, lustrumboek en expositie
Winklaar: "Voor ons tienjarig lustrumfeest hebben we onze website vernieuwd en een kleurrijk lustrumboek samengesteld, dat ook digitaal door te bladeren is. Daarnaast hebben wij een unieke tentoonstelling, 'Blind Ambition', in beeld, woord, audio èn braille, gemaakt over onze cliënten, vrijwilligers en personeel. Daar kunnen zienden en slechtzienden dus samen van genieten en ook samen naar toe. Op deze wijze willen wij bijdragen aan de emancipatie van onze doelgroep en nog beter in beeld brengen wat we doen en wie we zijn. Onze stichting is ambitieus en focust op wat er allemaal nog wel mogelijk is voor slechtziende en blinde burgers, als zij hierin goed worden ondersteund. Onze cliënten zijn allesbehalve zielig. Met revalidatie, training, hulpmiddelen en aanpassingen volgen zij regulier onderwijs, zitten zij op vakopleidingen of zelfs op de universiteit, oefenen zij tal van beroepen, sporten en hobby's uit en participeren zij actief in het sociaal maatschappelijk verkeer. De foto's en teksten van onze 'Blind Ambtion'-tentoonstelling brengen dat prachtig in beeld. Zij laten zien hoe ver je in je leven kunt komen met een visuele beperking, als je maar gedreven en ambitieus genoeg bent en professioneel wordt begeleid.

Uit dansen en naar school
Dat Pro Bista-cliënten tot veel in staat zijn, blijkt uit de korte persoonlijke teksten in het Papiaments, Nederlands, audio en braille, die de portretten van de 'Blind Ambition'-tentoonstelling ondersteunen. Mildred Kraal bijvoorbeeld, is acht jaar oud en gaat naar een gewone lokale school. Ze heeft er veel vriendinnen die haar meteen te hulp schieten als zij om haar oogprothesen wordt gepest. Haar ouders en grote zus volgden ook brailleles en helpen haar als zij huiswerk maakt. Met de nieuwste echotechniek en haar blindenstok speelt ze onbezorgd in de speeltuin van Pro Bista en vindt ze al behoorlijk zelfstandig haar weg. Sharinoeska Vrutaal en Lysender Valks worden niet meer thuis gehouden uit schaamte en onwetendheid. Deze jongvolwassenen gaan naar school, lezen brailleboeken en kunnen prima met een aangepaste computer overweg. Ze volgen revalidatietrainingen om zich te redden in het leven van alledag, hebben vrienden en relaties, gaan uit dansen, en na hun opleiding zoveel mogelijk zelfstandig aan het werk.

"Het leven met een visuele beperking is nog steeds niet eenvoudig", vertelt Winklaar, "maar wel steeds beter mogelijk", vult zij aan. "In rijke ontwikkelde landen nemen de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden van slechtzienden en blinden enorm toe. Daar willen wij als deel van het Koninkrijk ook naartoe. Jongeren op alle eilanden van het Koninkrijk willen we zoveel mogelijk perspectief bieden op passend onderwijs en een betaalde baan. Door ons netwerk van buitenlandse contacten en partners volgen wij alle nieuwe ontwikkelingen voor onze doelgroep op de voet en brengen wij die zoveel mogelijk naar Curaçao."

Betere aansluiting in het onderwijs
Winklaar: "Op Curaçao gaan visueel beperkte kinderen naar een gewone school, want een speciale school voor slechtziende en blinde kinderen is er niet. Wij willen wel dat de afstemming van dat reguliere onderwijs op onze speciale leerlinggroep verbeterd wordt. Op dit moment onderhandelen wij met het ministerie van Onderwijs over ambulante onderwijsbegeleiders. Zij kunnen onze jonge cliënten individueel begeleiden en van studiehulp voorzien. Deze professionals inventariseren knelpunten, gaan op schoolbezoek en creëren vervolgens, in overleg met school, ouders èn kind de benodigde randvoorwaarden, hulpmiddelen en aanpassingen die nodig zijn om zolang mogelijk te kunnen participeren in het reguliere onderwijs. Op dit moment zit een aantal visueel beperkte kinderen gedwongen thuis, terwijl zij juist zeer intelligent en gedreven zijn. Zonder een integrale (hulp)aanpak lopen zij in het onderwijs vast, terwijl dit helemaal niet nodig is."

Meer en langer aan het werk
Fundashon Pro Bista leidt al langere tijd actief cliënten naar werk. Daarvoor zijn allerlei projecten ontwikkeld en uitgevoerd. Winklaar: "Voor visueel beperkte jongeren is het tegenwoordig heel normaal om naar school te gaan en een vak te leren. De stap naar betaald werk is helaas minder vanzelfsprekend op Curaçao. Tot nu toe waren onze financiële middelen, vaak afkomstig van particuliere donateurs, beperkt. Gelukkig komt daar verandering in. Met de gelden uit het Sociaal Economisch Initiatief (SEI) kunnen wij nu professionele krachten aantrekken om onze doelgroep beter en langer te laten deelnemen aan het arbeidsproces. De harde realiteit leert dat mensen door zichtverlies vaak op straat komen te staan en een beroep moeten doen op de onderstand. Dat komt onze cliënten zeker niet ten goede en betekent ook voor de gemeenschap een onnodig verlies aan talent en arbeidsproductiviteit. Wij laten werkgevers zien hoeveel er nog mogelijk is met aanpassingen en extra hulpmiddelen op het werk en fungeren vaak letterlijk en figuurlijk als 'eyeopener' voor deze groep."

Kennis delen met anderen
Winklaar: "De empowerment van slechtziende en blinde medeburgers staat bij Pro Bista centraal. Daarbij kijken wij over onze landsgrenzen heen. We willen samenwerken, kennis delen en vaardigheden overbrengen zodat visueel beperkte burgers op andere eilanden ook goed worden begeleid. Op dit moment ligt er voor de BES-eilanden een voorstel op tafel om revalidatie en goed onderwijs te bieden aan hun slechtziende en blinde burgergroep. Daar ontbreekt het nu, door de kleine schaal en beperkte deskundigheid, vaak nog aan. Wij willen de aansturing verzorgen van dat broodnodige proces en de eilanden stimuleren tot een eigen effectieve aanpak van deze problematiek."

Mira nos!
De afgelopen jaren heeft Fundashon Pro Bista met beperkte middelen en mankracht veel ambitieuze en innovatieve projecten gerealiseerd. Met behulp van donaties zijn er bijvoorbeeld computers aangeschaft en speciale softwareprogrammatuur waardoor het World Wide Web nu ook voor Pro Bista cliënten ontsloten wordt. De muziekafdeling floreert met musicalgroepen, koren en gitaar-, piano- en percussieles en voor de Pro Bista-jeugd is er een veilige kleurrijke speeltuin en een darkroom ingericht, waarin begeleiders de ontwikkelingen van hun cliëntjes op de voet volgen en stimuleren. Winklaar is een directeur van 'walk your talk' als het om empowerment gaat. Winklaar: "Het maakt me blij en trots als ik zie hoeveel Pro Bista-cliënten zelf actief deelnemen in onze commissies, ideeën en verbeteringen aandragen, activiteiten organiseren en werk verzetten om onze ambities te verwezenlijken. De Pro Bista-slogan luidt: 'Mira nos. Nos por tambe' of andersgezegd 'Kijk naar ons. Wij kunnen het ook'. Als ik kijk naar Pro Bista-cliënten zoals Mildred, Sharinoeska en Lysender, onze jonge generatie, zie ik gelukkig dat er voor hen in de toekomst zoveel (meer) mogelijk is."

Meer informatie
- Voor meer informatie over Pro Bista zie www.probista.com. U vindt daar ook het digitaal doorbladerbare lustrumboek en de digitale presentatie van de fototentoonstelling 'Blind Ambition'.
- De Blind Ambition-fototentoonstelling zelf is dit jaar nog te zien bij Fundashon Pro Bista op de Corrieweg 16, Tel: 00 5999 737 9222 of 00 5999 737 4020, Email: info@probista.com

Martin van den Blink

Ivonne Zegveld

ÑAPA 2010 Nr. 43

'Kunst en kerst'

Op pagina 3 van deze laatste Ñapa van het jaar 2010 buigt medewerker Brede Kristensen zich over het nieuwste boek van Miriam Sluis 'Een koloniale speeltuin'. De socioloog en politicoloog vindt het boek over de laatste jaren van de Nederlandse Antillen strikt genomen informatief, maar mist echter de nodige analyse. 'Kern van het boek is' - meent Kristensen - 'de wrange observatie dat Curaçao, ooit het middelpunt van de onafhankelijkheidsstrijd van Zuid-Amerika, nu opnieuw aan koloniserende krachten ten prooi dreigt te vallen'.

Ook in de wereld van de kunst is het observeren van de ons omringende wereld een essentie voor creatie. Kunstenaar Herman van Bergen komt op pagina 5 aan het woord over zijn fascinaties. In een interview met Claartje van den Bogaard vertelt hij over zijn achtergrond en drijfveren. 'Ik leerde mezelf te vermaken met alleen maar kijken en observeren. Daarmee werd voor mij een basis gelegd om in mezelf te kunnen duiken'.

Op pagina 10 gaat alle aandacht uit naar musicus Etzel Provence. Hij geeft al 45 jaar muziekles en was de afgelopen 25 jaar directeur van de Muziek Academie Edgar Palm. Met dit laatste stopt hij nu. 'Ik vind het welletjes, er moet jong bloed komen, dat is altijd goed', legt hij medewerkster Judice Ledeboer uit.

Uiteraard treft u in deze Ñapa ook al uw vertrouwde rubrieken en columns.

Redactie en medewerkers van de Ñapa wensen u een bon weekend, prettige kerstdagen en een mooie jaarwisseling. De eerste Ñapa van het nieuwe jaar verschijnt op zaterdag 8 januari 2011.

De redactie

'Ieder Kind een Kerstcadeau'

De kerstdagen staan voor de deur en dat betekent voor veel kinderen dat ze misschien wel een nieuwe fiets, Nintendo DS of een elektronisch bestuurbaar autootje als cadeau onder de kerstboom vinden.

Vesta Kaufman en Egon Sybrandy van Dolfijn FM.

Tekst en foto's: Daphenie Brown

Jammergenoeg is voor veel kinderen op Curaçao het krijgen van een kerstcadeau niet vanzelfsprekend, omdat niet iedere ouder de financiële middelen heeft om zich kerstcadeaus te kunnen veroorloven. Om deze kinderen toch een leuk kerstcadeau te geven, organiseert Dolfijn FM dit jaar alweer voor de vijfde keer hun kerstactie 'Ieder Kind een Kerstcadeau'. Alle luisteraars worden hierbij opgeroepen om naar de winkel te gaan en een mooi cadeau uit te zoeken voor een kind.

'Iets terug doen'

De liefdadigheidsactie van het radiostation is in 2006 begonnen en is nu uitgegroeid tot een serieus project dat jaarlijks in december weer de volle aandacht van iedereen vraagt. Aangezien Dolfijn FM door het jaar heen vaak vele mooie prijzen weggeeft aan hun luisteraars, vonden zij het tijd worden dat de luisteraars ook eens iets terug zouden kunnen doen. Onder het mom dat je als radiostation ook iets terug moet doen voor de maatschappij is het idee van de kerstactie geboren. De luisteraars helpen via Dolfijn FM de minderbedeelde kinderen op Curaçao aan een leuk kerstcadeau. Afgelopen maandag 6 december is door premier Schotte het officiële startsein voor de actie gegeven. Hij legde de eerste twee cadeaus onder de kerstboom in de studio en nam de kerstsingle 'Ieder Kind een Kerstcadeau', die speciaal gemaakt is voor deze actie, in ontvangst. Dit jaar kan iedereen tot en met 23 december een ingepakt kerstcadeau naar de studio van Dolfijn FM op Sea Aquarium Beach naast het podium van Mambo Beach, komen brengen. Stationmanager Egon Sybrandy hoopt wel dat de cadeaus ruim op tijd aangeleverd worden. "Wij hebben een deadline gesteld, omdat wij niet alle cadeaus op het laatste moment langs willen brengen. Stel je voor dat we net zoals vorig jaar zo'n drieduizend cadeaus ontvangen. Die moeten we dan ook vaak nog voor een deel inpakken en dan nog gaan bekijken waar we die cadeaus gaan verdelen. Dat redden we niet in een paar dagen. Daar hebben we gewoon iets meer tijd voor nodig."

De eerste cadeaus zullen waarschijnlijk 17 december al de deur uitgaan, omdat dat de laatste dag is voor de schoolvakantie en de schoolkinderen daarna niet meer te bereiken zijn. De rest van de cadeaus wordt in de loop van de tijd uitgedeeld aan kinderen in weeshuizen, opvanghuizen, ziekenhuizen en een aantal stichtingen die zich inzetten voor kinderen.

Verzoek

"Verder hebben wij ook het verzoek aan onze luisteraars om cadeaus te kopen die ongeveer evenveel kosten. Zo loopt men niet het gevaar dat het ene kind een pakje spelkaarten krijgt en een ander een veel duurdere spelcomputer. Daarbij worden de cadeaus ook gecategoriseerd in jongens, meisjes en leeftijd. Zo wordt voorkomen dat een tienjarige stoere jongen op eens een Barbie onder de kerstboom vindt of andersom een meisje een speelgoedauto. Om het allemaal zo soepel en eerlijk mogelijk te laten verlopen, heeft Dolfijn FM de volgende voorwaarden opgesteld: Het cadeau moet nieuw en bij voorkeur ingepakt zijn met een vermelding van een 'J' (jongen) of 'M' (meisje) en ook de leeftijdscategorie 0-2, 2-5, 5-10 of 10+ moet vermeld worden. De waarde van het cadeau moet tussen de vijf en vijftien gulden liggen."

"Tot nu toe zijn er zo'n twintig vrijwilligers die zich hebben aangemeld om mee te helpen met het inpakken van de cadeaus en deze te verspreiden. Wij kunnen natuurlijk altijd meer vrijwilligers gebruiken om het werk gemakkelijker te maken en sneller te laten verlopen. Kortom, vele handen maken licht werk. Dus wie zich graag ook op de een of andere manier wil zetten door bijvoorbeeld te helpen met het uitzoeken van de pakjes of de pakjes wil verdelen, kan een mailtje sturen naar: Suzan@dolfijnfm.com of bellen naar: 465 9975."

Dolfijn FM is in de tussentijd ook bezig met het benaderen van bedrijven die wellicht interesse hebben om mee te doen met de kerstactie. Zo zijn er al brieven uitgegaan met het verzoek om samen te werken. "Ik probeer bedrijven dan te vragen of ze in ieder geval na willen denken over het steunen van deze actie. Dit kunnen zij doen door bijvoorbeeld per zoveel cadeaus die daar dan afgenomen worden een extra cadeautje gratis te geven. Tot nu toe heb ik nog maar één concrete reactie gehad van een speelgoedwinkel, waar ik binnenkort dan een gesprek mee zal hebben. De rest heeft nog niet gereageerd, maar ik hoop wel op een reactie van hen. Zoals ik al eerder zei hebben wij vorig jaar zo'n drieduizend cadeaus ontvangen en verspreid. Als bijvoorbeeld een kinderwinkel dan bedenkt hoeveel cadeaus er wel niet in hun zaak gekocht zullen worden, dan is het dus eigenlijk een win-win situatie."

Dolfijn FM draagt er ook nog zorg voor dat er genoeg cadeaus richting Bonaire gaan. "Wij doen dit nog steeds in samenwerking met vliegmaatschappij DAE die het vervoer regelt. Onze contactpersonen in Bonaire pakken het daar dan op en zorgen dat de cadeaus bij de juiste kinderen belanden."

Kerstsingle

Om extra aandacht te genereren voor de actie van het radiostation is er dit jaar als 'extraatje' een single geproduceerd. "Het idee was er al langer om hier iets mee te doen toen een van de Dolfijn FM-medewerkers de reacties zag tijdens het rondbrengen van de kerstcadeautjes enkele jaren geleden. Dit jaar hebben we er echter pas echt werk van gemaakt. Het is tevens een goede manier om buiten de normale zaken bij de radio ook reclame te maken voor deze actie." In het nummer 'Ieder Kind een Kerstcadeau' wordt een kind zonder speelgoed beschreven. Het nummer wordt gezongen door Josje Rojer en Angela Vergouwen. Daarbij draagt ook het kinderkoor van jeugdtheaterschool Drazans haar steentje bij. Voor de rest bestaat het team uit de dj's Jochem Smid, Ruud Zegwaart, Egon Sybrandy en tekstschrijver Harald Ferwerda. Het nummer is te downloaden via iTunes en op YouTube kan ook de clip bekeken worden. De baten die de single oplevert gaan naar de kerstactie.

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
John Edgard Lotman

Aan deze Ñapa werkten mee:
Eva Breukink
Claartje van den Bogaard
Daphenie Brown
Jorge Curiel
Verele Ghering
Margot Hack
Bob Harms
Susanne Klarenbeek
Brede Kristensen
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Maya Mathias
Wouter Mol
Jan de Ruijter
May Voges
Marijke Winkel
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao

Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com

Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Foto van de week

Soms zijn de verhoudingen in het dierenrijk toch maar flink zoek getuige deze opname van Paco de tekkel en Duchess de poes, relaxed liggend op hun nieuwe kerstkussen. Gewoonlijk vindt een hond een kat maar eng en mysterieus en een kat houdt meestal niet van die luidruchtige opscheppers die zich honden noemen. Deze dieren zijn echter samen opgegroeid en zijn onafscheidelijk. Vrede op aarde dus. Een mooie kerstgedachte. Deze foto werd ingestuurd door Angie de Mei - Van Campen. Heeft u een leuke foto? Stuur 'm naar napa@amigoe.com.

In het nieuws

De Kerstman

Het is bijna zover! De kerstbomen worden zo langzaam aan opgetuigd en de huizen versierd. Hier en daar zijn de kerstliederen al zo vaak op de radio gedraaid dat deze in ons hoofd blijven rondspoken. Je wordt er horendol van, maar tegelijkertijd wil je er niet een missen. Kortom, het is hoog tijd om eens met de veroorzaker van al deze feestelijkheden te spreken: de Kerstman.

Het is dertig graden op Curaçao, hoe houdt u het uit in uw rode pak?

"Mijn pak is speciaal ontworpen door mijn elfjes. Ik weet niet precies wat ze gedaan hebben, want ik begrijp niets van al die vernieuwende technieken. Wat ik wel weet, is dat ze het pak zo hebben gemaakt dat ik bij elk weertype een normale lichaamstemperatuur houd. Of het dus dertig graden onder nul is of dertig graden boven nul maakt me niets uit. Daar voel ik niets van!"

U heeft altijd een lief en een stout lijstje. Hoe kom je op het goede lijstje?

"Om op het positieve lijstje te komen, moet je gewoon iedereen behandelen zoals je zelf ook behandeld wilt worden. Niet altijd aan jezelf denken, maar ook aan anderen en hen hulp bieden als ze het nodig hebben. En voor alle kinderen geldt natuurlijk ook dat ze goed naar hun ouders luisteren en hun best blijven doen op school."

Wij zagen u laatst in het WTC, maar u was niet alleen. Wie was die mevrouw?

"Dat is mijn lieve vrouw. Zij bakt altijd lekkere koekjes voor iedereen en deelt de cadeautjes uit. Ze is dit jaar voor het eerst mee, omdat ze het altijd zo druk heeft op de Noordpool. Maar dit jaar zijn er een paar elfjes thuis gebleven die haar werk goed kunnen opvangen."

Heeft u er wel eens aan gedacht met pensioen te gaan?

"Het is veel te leuk en ook te mooi om elk jaar weer een glimlach op de gezichten van de mensen te toveren. Ik zou het daarom nog honderden jaren kunnen doen. Dan moet ik wel minder koekjes van de kerstvrouw eten, want anders pas ik straks niet meer in mijn pak!"

Recensie

'In de koloniale speeltuin'

Het nieuwste boek van Miriam Sluis 'Een koloniale speeltuin' over de laatste jaren van de Nederlandse Antillen is het relaas over de afbouw van het eilandenverband en hoe een drietal externe machten van de gelegenheid gebruik maken hun invloed te vergroten: Nederland, Venezuela en op enige afstand de VS.

Tekst: Brede Kristensen Foto's: Archief

Alle eilanden plus Aruba krijgen een beurt. In aparte boxen wordt nuttige informatie toegediend. Het leuke van dit prettig te lezen boek is dat het van binnenuit geschreven is. Tegenwoordig schrijven journalisten boeken vol over alle problematische regio's in de wereld. Over vrijwel de hele wereld dus. Ze doen alsof ze alles over de regio weten en worden aan het thuisfront beschouwd als de grote experts.

In 'Het zijn net mensen' (2006) veegde Joris Luyendijk de vloer aan met dit soort journalistiek van buitenstaanders die hun informatie ontvangen van een klein aantal bronnen waar alle overige journalistieke experts van de regio eveneens uit putten. Eigenlijk hoef je er helemaal niet te wonen. Met hulp van mail en telefoon kun je thuis ook aan informatie komen, zo betoogde Luyendijk die geacht werd een kenner van de Arabische wereld te zijn. De gewone mensen uit de straat kennen ze niet. Ze logeren allemaal in standaardhotels.

Het boek van Miriam Sluis is tegenovergesteld. Hier is een journalist aan het woord die de eilanden kent, die er woont, die weet wat het is als de Venezolaanse bliksem inslaat in haar woning te Willibrordus, die mensen in hun werk en woonomgeving, in bar of kantoor ontmoet. Dat maakt verschil. Ze is geen buitenstaander. Curaçao kent ze het best, maar ook de andere eilanden worden soms raak beschreven, zoals Statia als 'het eiland van de ongeschreven regels'.

Mirjam Sluis

Ze schrijft over deze Nederlandse speeltuin vanuit het perspectief van de bewoners die het zien en ondergaan. Voor wie geschreven? Ik denk vooral voor de Nederlandse 'eigenaars van de speeltuin', dat wil zeggen voor mensen die doen alsof dit hun speeltuin is: politici, zakenlieden en rijke lieden die zich op de eilanden vestigen zonder zich te (willen) realiseren dat zij zich hier in een hele andere cultuur bevinden. Hun kennis van de eilandelijke culturen is gering. In de ogen van de autochtonen sporen ze slecht. In die van de schrijfster ook.

Kern van het boek is de wrange observatie dat Curaçao, ooit het middelpunt van de onafhankelijkheidsstrijd van Zuid-Amerika, nu opnieuw aan koloniserende krachten ten prooi dreigt te vallen. Nota bene Curaçao dat mensen als Brion en Piar voortbracht en bescherming bood aan Simón Bolívar. Overigens had iets dergelijks gezegd kunnen worden van Statia dat een cruciale rol speelde in de Noord-Amerikaanse vrijheidsoorlog, maar daar later vreselijk voor heeft moeten boeten (de afstraffing door de Engelsen in 1781) en nu ingelijfd is bij Nederland.

Uitvoerig doet Sluis verslag van de grote lijnen van het regionale geopolitieke spel. Daarbij legt zij een zekere fascinatie voor Hugo

Chávez aan de dag. De Nederlandse ministers Bot en Verhagen vonden het knap lastig hoe te reageren op zijn uitdagende geflirt met de Benedenwindse eilanden. Is hij nu serieus van plan de eilanden in te lijven of niet? Midden in het boek komt ze al mijmerend tot de conclusie: 'Chávez wil geen militair conflict om Curaçao'. Geen onbelangrijke conclusie dunkt me. Maar wat ontbreekt is een argumentatie. Het blijft bij een gevoelsmatige conclusie op grond van uitspraken van Chávez en gesprekken met hem. Vooral met oud-minister Bot.

Qua analyse is het boek niet sterk. Wie schrijft over koloniserende tendensen, zou toch eigenlijk moeten nagaan hoe die tegenwoordig door verschillende partijen worden gedefinieerd, aan deze en gene kant van de oceaan, maar ook binnen de eilandelijke gemeenschappen. Dat mis ik. Bovendien is er de internationale discussie. Ellul, Guehenno en anderen betogen al jaren dat de techniek de grote kolonisator is geworden die alle culturen en professies doordringt, die overal de dienst uitmaakt en de kracht achter de globalisering is. De invloed van het web op lokale culturen spreekt voor zich. Politieke machtspelletjes zijn weliswaar reëel maar ook marginaal. Politiek is naar de oppervlakte verdreven. De onderstroom is onstuitbaar en uiteindelijk toekomstbepalend.

Sluis maakt daarentegen een groot punt van uitspraken en handelwijzen van politici, alsof die zonder meer lotsbepalend zijn. Veel macht wordt toegekend aan politici. Zoals zoveel journalisten ontkomt ze ook niet helemaal aan het gevoel zelf belangrijk te zijn en daarom doelwit van aandacht. Als ze op een namiddag met een vriend vanaf Grote Berg aan het kijken is naar de FOL-basis op Hato (uitdrukking van een koloniserende tendens) komt een robuuste terreinwagen op haar af. Ze voelt dat het een signaal van de FOL is dat ze in de gaten wordt gehouden.

Haar beschrijvingen van veranderlijke politieke loyaliteiten op de eilanden zijn informatief, maar ook hier mis ik de analyse. Lezers kunnen de indruk krijgen dat zij van mening is dat de Arubanen zich lieten omkopen door het geld van de AVP. Dat zegt ze niet expliciet, maar ze zegt ook niet welke de eigenlijke oorzaken van de verschuivingen zijn. Voor Curaçao worden de 'no'- en 'si'-partijen en dito coalities voortdurend over de ene kam van 'no' of van 'si' van het referendum geschoren, terwijl er toch grote verschillen zijn tussen mensen die zich aangetrokken voelen door de visie van Wiels, Eisden of Schotte. Verschillen die bepalend kunnen zijn voor de stabiliteit van de huidige regering.

Sommige observaties zijn hilarisch. Arme mensen op Curaçao, zo wordt gesuggereerd, zijn doorgaans donker van kleur, stemmen 'no' en koesteren sympathie voor de Bolivariaanse revolutie. Zij drinken Polarbier. De beter gesitueerden zijn eerder licht of witgekleurd, stemmen PAR en drinken Heineken. Hemeltjelief, het lijkt wel 'segregation by beer'. Alsof we het over midden-Europa hebben! Ik bedoel maar te zeggen dat een zekere relativering nuttig zou kunnen zijn. Er zijn krachten werkzaam, oppervlakkige, zichtbare alsook diepere en moeilijk zichtbare krachten, waardoor de partij FOL kan besluiten samen met de PAR een coalitie te vormen en waardoor een arme inwoner van Willibrordus die volgens het schema van Sluis 'no' zou hebben gestemd en vervolgens voor de huidige coalitie, mij enkele weken geleden toeriep: 'het gaat niet goed zo, laat de PAR maar terugkeren'. Anders gezegd in de woorden van de rebel onder de grote Nederlandse schrijvers: het kan verkeren. De kunst van de analyse is hierop zicht te krijgen. 'Een koloniale speeltuin' is vooral interessant als een verslag van iemand die zich in de speeltuin bevindt en zich kritisch verwondert over de spelletjes spelende spelers. De lotsbepalende krachten blijven grotendeels buiten beschouwing.

Een koloniale speeltuin; De Antillen achter de schermen, Miriam Sluis, ISBN 978 90 446 1605 7, Uitgeverij Prometheus, 2010.

Culturele Agenda

Kunst & Expo's

Bejeweled
MonArtGallery nodigt u uit om vanaf 11 december te komen kijken naar 'Bejeweled Artisan Adornments', sieraden van Evelien Sipkes, Sharine Kessok-Leenders, Nicoline Winkel-Querido, Elena Puntin, Ans Mezas-Hummelink, Rebecca Paz, Janet Brink, Lara Schweighofer, Buddha to Buddha, Monique Nijstad, Margo Nelissen en Egberdien van Rossum.

Treasures that survived Tomás
Landhuis Bloemhof nodigt u uit om naar haar nieuwste expositie 'Treasures that Survived Tomás' te komen kijken. Tomás veroorzaakte een overstroming in Huize May & Max Henriquez waardoor een deel van hun verzamelingen verloren ging. Ze verzamelden niet alleen kunst maar ook postzegels, munten, kaarten en andere items. Landhuis Bloemhof stelt hetgeen gered kon worden nu ten toon. U kunt surfen naar http://www.bloemhof.an/exhibitions_display.php. Klik op de foto's om de verhalen achter de objecten te lezen. Deze expositie zal nog tot 5 januari te bezichtigen zijn. Landhuis Bloemhof ligt aan de St. Rosaweg 6 en is open van 09.00 tot 14.00 uur, dinsdag tot en met zaterdag.

Treasures that survived Tomás.

'Antepasado di Futuro'
Tot en met 10 januari 2011 is de kunstmanifestatie 'Antepasado di Futuro' te bezichtigen in het Curaçaosch Museum en Mundu Nobo. Bezoektijden: op de maandagen gesloten, dinsdag t/m vrijdag van 09.00-19.00 uur, in het weekend van 10.00-19.00 uur. Iedere vrijdag happy hour, randprogrammering vanaf 18.00 uur.

Teduki na kaminda
De 'Teduki na kaminda' zijn in de maand december te bezichtigen t/m 17 december in het Curaçaosch Museum en van 4 t/m 10 januari 2011 bij NAAM.

Film

Boys of Summer
In de Movies is de film 'Boys of Summer' te zien, over het Little League team van Curaçao. In de film is te zien hoe het team onder leiding van manager Vernon Isabella zich voor de zevende keer plaatst voor de finale van de World Series. Getracht wordt er achter te komen wat het geheim is van het grote succes van een klein eiland.

De film 'Boys of Summer' is te zien in The Movies.

Dans & theater

Special: Jeffrey Spalburg - Spiekerboks
Teatro Luna Blou en Paradise FM presenteren: De human beatboxende cabaretier uit Nederland, Jeffrey Spalburg. In zijn show 'Spiekerboks' maakt hij zich druk over hedendaagse dingen, zoals mannen die steeds vrouwelijker worden en twitteraars en vindt hij pas echt rust in de file.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Teatro Luna Blou, Mensing's Caminada, Albert Heijn, Marinebasis Parera en Wereldstage.
Zondag 12 december om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 30 gulden

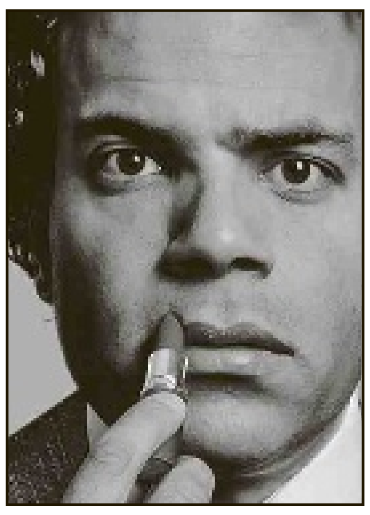

Jeffrey Spalburg in Spiekerboks.

Film Kika
Kika (een verbazingwekkende Verónica Forqué), een make-up artieste uit Madrid heeft een relatie met Ramon (Alex Casanovas) en bedriegt hem met zijn vader Nicholas (Peter Coyote). Kika's dienstmeid Juana (Rossy De Palma) is verliefd op Kika. Juana's broer Pablo (Santiago Lajusticia) is een porno-acteur, die ontsnapt is uit de gevangenis. Hij verkracht Kika. Andrea Scarface (een uniek geklede Victoria Abril), een journaliste die bekend is door haar rechtstreekse uitzending 'Het ergste van de dag', filmt dit wereldje in het geheim.
Donderdag 16 december om 19.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 13,50 gulden
Taal: Spaans, Engels ondertiteld
Leeftijd: 18+

Monologen
Jongeren hebben les gekregen in het schrijven en spelen van monologen en presenteren dit in Teatro Luna Blou. Het spelen van een monoloog is een lastige opgave en daarom is het zo bijzonder dat deze jongeren dit doen. Deze voorstelling is te zien in combinatie met de eindshow van La Tentashon 'A Perfect Christmas'. Twee voorstellingen voor de prijs van één.
Vrijdag 17 december om 19.00 - 20.00 uur
Zondag 19 december om 19.00 - 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 15 gulden

A Perfect Christmas
Deze voorstelling gaat over een klas waarin een heel arm meisje zit. Zij kan nooit kerst vieren omdat daar geen geld voor is. De klas heeft medelijden met haar en besluit om haar de perfecte kerst te schenken. Ze geven haar een kerstboom met versiering, lekker eten voor haar en haar familie en natuurlijk cadeautjes. Deze voorstelling is te zien in combinatie met de Monologen, twee voor de prijs van één.
Vrijdag 17 december om 20.00 uur
Zaterdag 18 december om 20.00 uur
Zondag 19 december om 20.00 uur
Locatie: La Tentashon
Entree:15 gulden

Boeken en literatuur

'In de Sea of Heteroglossia'
Nieuwe tweedelige - voornamelijk Engelstalige - bundel vakpublicaties nu verkrijgbaar op Curaçao bij de FPI en in de boekhandels: 'In de Sea of Heteroglossia'. Het eerste deel bestaat uit artikelen over de ABC-eilanden en het tweede deel bevat artikelen die het Caribisch gebied betreffen, bewerkt door Nicholas Faraclas, Ronald Severing, Christa Weijer, Elisabeth Echteld, Marsha Hinds-Layne en Elena Lawton de Torruella.

Vaar naar de vuurtoren
Op 8 december werd de bloemlezing: Vaar naar de vuurtoren; Gedichten over 12 eilanden van het Koninkrijk der Nederlanden gepresenteerd. Behalve de eilanden in de Caribische Zee, kent Nederland nog zes eilanden in zout water: Ameland, Rottum, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland. Klaas de Groot bracht dichters van al deze eilanden bijeen.

Bejeweled in MonArt Gallery

Het lichten van de jaren
Tevens verscheen een nieuwe dichtbundel: Het lichten van de jaren. De auteur Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao en streek vervolgens neer in Leiden.

Nieuw & Opmerkelijk

Steam for oil
De heropening van de tentoonstelling 'Steam for oil', een op perslucht werkende maquette van de grote olieraffinaderij 'Isla' op Curaçao in het Curaçao Maritiem Museum vond deze week plaats. De maquette is op verzoek te bezoeken. Voor meer informatie: www.curacaomaritime.com of bel 465 2327.

Ascencion
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert op donderdag 16 december 2010 een rondleiding door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is 10 gulden per persoon. Koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel 8641950 of 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Wandeling
Op 2e Kerstdag, zondag 26 december, organiseert Yoga Centrum Curaçao een wandeling naar de Garden of Rocks. Op deze unieke plek is er een pauze om te genieten van het panorama. Draag stevige wandelschoenen en een lange broek. Neem een lunchpakketje mee. Om 09.30 ontvangst van de deelnemers op het centrum of kom naar de parkeerplaats bij Plastic Bay. Vertrekpunt aldaar 10.15 uur voor de wandeling naar de Garden of Rocks. Een ieder met stevige wandelschoenen is van harte uitgenodigd. Aanmelding voor deelname per email: info@yogacentrumcuracao.com of telefonisch 8643739, 5283029.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

Vragen over... Ziekten van de testikels

Tekst: Wouter Mol

Wat zijn testikels?
Met de penis vormt de balzak (scrotum), met daarin de testikels (ballen, eieren) gezamenlijk hèt mannelijk kenmerk bij uitstek. Het woord testikel heeft iets te maken met testament. Het Latijnse woord testis betekent namelijk zaadbal, maar ook getuige; iemand zonder zaadballen was namelijk bij de Romeinen geen man, en kon dus niet getuigen.
De balzak is eigenlijk een relatief simpel zakje gemaakt van dunne huid met een duidelijke spierlaag eronder; hierdoor kan de balzak als het nodig is, zichzelf wat kleiner maken. Er bevinden zich twee gescheiden ruimtes, waarin aan elke zijde één bal met bijbal past. Een man heeft dus twee zaadballen en twee bijballen.

De bijbal (epididymis) bestaat uit een kluwen van microscopisch kleine buisjes en ligt als een soort kapje op de zaadbal. Vanuit de bijbal ontspringt de zaadleider, die vervolgens via een steeltje, waarlangs ook bloedvaten van en naar de zaadbal en bijbal lopen, door de lies met een grote bocht in de richting van de prostaat gaat. Doordat de zaadbal zich dus eigenlijk ‘buiten’ het lichaam bevindt, zit er ter hoogte van de lies een gaatje in de buikspieren zodat de zaadleider daar de buik in kan in de richting van de prostaat. Juist achter de prostaat wordt de zaadleider samengevoegd met de afvoer van de zaadblaasjes en kan dan uiteindelijk, samen met de 'productie' van de andere kant, als sperma tijdens een zaadlozing via de plasbuis het lichaam verlaten op zoek naar een eicel.

Wat is de functie van de testikels?
Zoals zoveel organen in ons lichaam is ook de testikel dubbel uitgevoerd. De linker en rechter zaadbal hebben exact dezelfde functie. Beide zaadballen zijn voortdurend in actie. Bij een normale functie van beide testikels kan één van beide testikels zonder verdere gevolgen gemist worden.

De functie van de zaadballen is tweeërlei:
- In de zaadbal wordt het mannelijk geslachtshormoon, testosteron, gemaakt.
- Door andere cellen van de zaadbal worden zaadcellen gemaakt, miljoenen per dag. Deze productie gaat in principe dag en nacht door, en het is niet zo dat de zaadcellen alleen tijdens een zaadlozing worden gemaakt. De zaadcellen kunnen in afwachting van een zaadlozing, tijdelijk achter de prostaat, in de zaadblaasjes, worden opgeslagen. Zaadcellen gaan lang mee en die in het sperma zijn meestal al zo’n twee maanden oud. Na een zaadlozing duurt het een dag of drie voordat de voorraad weer op peil is.

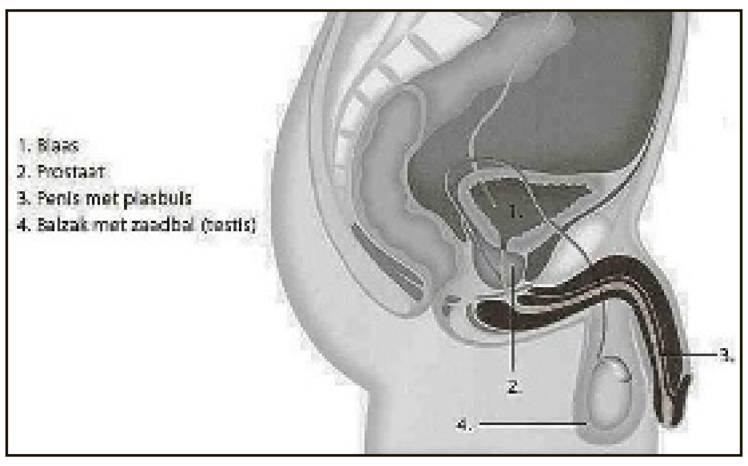

Wat voor ziekten van de testikels zie je?
Ziekten van de testikels kunnen worden verdeeld in een aantal categorieën:
Aangeboren afwijkingen:
- De niet-ingedaalde testikel. Soms kan het gebeuren dat één of beide testikels niet voldoende in de balzak is/zijn ingedaald; zo kan een zaadbal bijvoorbeeld blijven steken in de lies, maar het kan ook gebeuren dat-ie nog veel hoger zit, in de buik. In deze gevallen is het noodzakelijk om dit op jonge leeftijd operatief in orde te brengen, aangezien de betreffende zaadbal anders later niet goed zal kunnen functioneren.

Ziekten van de bijbal:
- Een ontsteking van de bijbal komt vaak voor bij een prostaatontsteking. Tussen prostaat en bijbal bevindt zich immers de zaadleider, waarin zich behalve zaadcellen ook allerlei voedingsstoffen ‘voor onderweg’ voor de zaadcellen bevinden. Bacteriën kunnen dan ook vrij gemakkelijk van de prostaat in de bijbal terechtkomen. Een bijbal-ontsteking is erg pijnlijk en kan tot koorts leiden. Een gevolg kan zijn dat er littekens en verstoppingen in de bijbal ontstaan, die de vruchtbaarheid kunnen beïnvloeden. Ook kan als gevolg van de ontsteking een cyste, een met vocht gevulde holte, in de bijbal ontstaan (spermatocele). In principe kunnen allerlei bacteriën een rol spelen bij dergelijke ontstekingen; ook geslachtsziekten, zoals gonorroe (‘druiper’) kan soms zeer heftig verlopende ontstekingen van de bijbal geven.

- Een verstopping van de kleine buisjes in de bijbal kan ertoe leiden dat zaadcellen, die in de bijbal uitrijpen, er niet of onvoldoende door kunnen. Het aantal zaadcellen in het sperma neemt dan af, evenals de vruchtbaarheid, hoewel normaliter de andere zaadbal/bijbal genoeg zaadcellen voor een normale vruchtbaarheid zou moeten kunnen leveren.

- Bij een spermatocele is er sprake van een met vocht gevulde, meestal vrij kleine holte in de bijbal. Veel mannen hebben één of meerdere kleine spermatoceles in één of beide bijballen, mogelijk als gevolg van een vroeger doorgemaakte kleine ontsteking die vaak ongemerkt voorbij gegaan is. Meestal geeft een spermatocele geen klachten, tenzij de zwelling erg groot wordt en ‘in de weg gaat zitten’. Soms zijn ze vele centimeters groot, zodat dit hinderlijk wordt. In andere gevallen zijn en blijven ze klein en geven nooit klachten, en, aangezien een spermatocele doorgaans geen verdere gevolgen heeft, is een behandeling niet nodig.

Ziekten van de zaadbal:
- Een te kleine zaadbal kan aangeboren zijn, maar kan bijvoorbeeld ook veroorzaakt worden door infectieziekten. Doorgaans blijft een ontsteking beperkt tot de bijbal. Er is echter een kinderziekte, de bof, die op iets oudere leeftijd aanleiding kan geven tot een ontsteking van de zaadbal. Gelukkig komt dit tegenwoordig niet zo vaak meer voor. Een dergelijke ontsteking kan de zaadproductie in de bal verminderen en zelfs leiden tot onvruchtbaarheid. De hormoonproductie heeft meestal minder te lijden. Ook bij een ongeval kan de bal beschadigd raken.

- Een infectie van de testikel is relatief zeldzaam, hoewel het op jongere leeftijd vaker voorkomt. Meestal leidt een infectie helaas op korte termijn tot ernstige schade, hoewel tijdig ingrijpen met antibiotica soms kan helpen bij een infectie met bacteriën. Dergelijke infecties kunnen echter nog wel eens door een virus worden veroorzaakt, en daartegen zijn antibiotica machteloos (zie ook de ‘bof’ hierboven).

- Kanker van de zaadbal komt gelukkig niet zo vaak voor. Helaas is het een ziekte die eigenlijk altijd jonge mannen treft tussen de 16 en 30 jaar, hoewel het op oudere leeftijd ook wel eens voorkomt. Daarbij is het meestal een relatief kwaadaardige tumor, die snel groeit en ook snel tot uitzaaiingen leidt, hetgeen de behandeling moeilijk maakt. Daar komt nog bij dat een heleboel mannen teveel schaamte hebben om met klachten in dit gebied snel naar de dokter te gaan, èn dat de tumor zelf meestal niet pijnlijk is. Dit alles heeft helaas tot gevolg dat een behandeling vaak pas laat kan worden gestart. Een tumor (kanker) van de zaadbal verraadt zich meestal door een relatief snelle toename van de grootte van de bal. Vaak zijn er geen duidelijke knobbels te voelen en lijkt het dat de bal in z’n geheel gewoon groter wordt. In de regel is het niet pijnlijk. Deze vorm van kanker komt vaker voor bij een niet-ingedaalde testikel, ook als dit operatief is gecorrigeerd.

- Bij een gedraaide bal (torsio testis in Latijn) is eigenlijk sprake van een draaiing van de steel waaraan de testikel ‘hangt’. Door die steel lopen, behalve de zaadleider, ook alle bloedvaten van en naar de testikel en bijbal. Bij sommige (jonge) mannen blijkt het ophangmechanisme niet goed ontwikkeld en kan de bal té ver doordraaien, waardoor de bloedvaten ‘als bij het uitwringen van een vaatdoek’ dichtgedraaid worden en de bloedtoevoer naar de testikel wordt afgeknepen. Deze situatie kan voorkomen bij jonge mannen tussen ruwweg 15 en 25 jaar. Dit resulteert acuut in hevige pijnklachten en ontstaat vaak tijdens lichamelijke inspanning. Snelle actie door een uroloog (binnen enkele uren) is noodzakelijk om de testikel te redden.

- De hydrocele is een zwelling van de balzak aan één of beide kanten als gevolg van een ophoping van vocht rond de zaadbal/bijbal. Aan elke kant zit de bal namelijk in een eigen zakje, waarin zich normaliter een kleine hoeveelheid vocht bevindt. Door verschillende oorzaken, ook aangeboren oorzaken, kan deze hoeveelheid vocht toenemen, zodat een zwelling van de balzak ontstaat. Dit is op zich niet erg en geeft alleen klachten als het erg groot wordt en in de weg gaat zitten. Het is niet kwaadaardig en wordt het ook niet.

- De varicocele is een zwelling van de balzak aan de linkerkant. Vooral in staande houding, bij inspanning of bij hoesten kan een ‘worstvormige’ zwelling in het steeltje waaraan de bal is opgehangen worden gevoeld. Het betreft hier spataderen, zoals er ook elders in het lichaam spataderen kunnen optreden: uitgezette aderen. Een en ander is niet gevaarlijk en komt best wel vaak voor, maar veruit de meeste mannen hebben er geen last van. Zelden zijn er pijnklachten, met name bij inspanning, zoals sporten. Ook wordt de varicocele al vele jaren in verband gebracht met onvruchtbaarheid, maar het bewijs daarvoor is nooit geleverd.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Verzorging

Roos

Hoofdroos is een onschuldige aandoening die veel voorkomt. In feite is het niets anders dan een versnelde aanmaak en afstoting van huidcellen.

Normaal vernieuwt de hoofdhuid zich in drie weken. De afgestoten huidcellen zijn onzichtbaar klein. Bij mensen met roos gaat het vervangingsproces tweemaal zo snel. Bovendien is de productie van talg (huidvet) groter, waardoor de dode huidcellen aan elkaar klonteren. Zo ontstaan de zichtbare schilfers. Soms gaat hoofdroos gepaard met jeuk, maar niet altijd.

Vaak begint hoofdroos in de puberteit. Ongeveer de helft van de twintigjarigen heeft er last van, mannen iets vaker dan vrouwen. Meestal wordt het minder na het vijftigste jaar.

Bij het ontstaan van roos speelt een normale huidschimmel een rol: Pityrosporum ovale. Bestrijding van deze schimmel zorgt voor verbetering. Maar de schimmel komt bij iedereen voor, en roos niet.
Er is dus nog een andere factor in het spel. Dat kan bijvoorbeeld irritatie zijn door zeep of cosmetica, of een te droog klimaat, maar ook erfelijke aanleg, stress, voeding of een verminderde afweer.

Was uw haar elke dag of een paar keer per week met een milde of pH-neutrale shampoo als u last heeft van roos. Het masseren van de hoofdhuid vermindert de schilfering. Spoel de shampoo altijd goed uit. Als er zeepresten achterblijven, kunnen die de hoofdhuid irriteren.
Haarverzorgingsproducten, zoals gel, mousse of haarlak, hebben geen invloed op roos. U kunt ze blijven gebruiken.

Bij de botika zijn verschillende shampoos tegen hoofdroos verkrijgbaar. Middelen die worden ingezet tegen roos - al dan niet medisch - zijn antiroos-shampoos met ketoconazol, seleensulfide of zinkpyrithion, antischimmelmiddelen, salicylzuur-lotion, bijnierschorshormonen en teren. De werking verschilt van het verminderen van de schilfering, de aanmaak van huidsmeer, bestrijding van de jeuk of het remmen van de aanmaak van de schimmel.

In bepaalde gevallen is het beter de huisarts te raadplegen. Mogelijk is uw aandoening geen hoofdroos en is een andere behandeling noodzakelijk. Bijvoorbeeld als er sprake is van haaruitval, als de schilfering er zilverachtig uitziet en er ook geïrriteerde schilferende plekken zijn elders op het lichaam of als de hoofdroos na zes weken behandeling volgens voorschrift met een medicinale shampoo nog geen resultaat heeft gehad.

Muggenplaag

‘Verjaag de jeuk’

Muggen komen vooral voor in natte gebieden. Vrouwtjesmuggen voeden zich met bloed, dat ze nodig hebben om eitjes te kunnen aanmaken en via de huid opzuigen. Hierbij brengen ze speeksel in met eiwitten die bloedstolling tegengaan, zodat het bloed kan worden opgezogen. Mensen zijn gevoelig voor deze eiwitten en krijgen kleine bleke of juist rode zwellingen op de plaats van de steek. En jeuk.

Sommige volwassenen worden, nadat ze heel vaak zijn gestoken, ongevoelig voor muggensteken. Bij anderen neemt de gevoeligheid juist toe wat kan leiden tot een allergische reactie met blaren en ontstekingsverschijnselen zoals hevige roodheid en flinke zwelling op de plaats van de steek.
Sommige muggen kunnen via het bloed bepaalde ziekteverwekkers overbrengen en vormen hierdoor een potentieel gevaar voor de gezondheid. Deze ziekteverwekkers zijn onder meer verantwoordelijk voor knokkelkoorts (dengue). Maar daar hebben we het hier verder niet over. Hier gaat het over jeuk.

Het beste is om niet te krabben aan muggenbulten. Niet alleen vererger je de jeuk ermee, omdat je de zwelling juist activeert. Ook kan je je huid ermee kapot maken en lelijke plekken veroorzaken. Maar wat te doen als je er niet meer tegen kunt, tegen de jeuk?
Er zijn natuurlijk allerlei zalfjes en lotions in de handel die jeuk doen afnemen, te koop bij de botika’s. De een werkt beter dan de ander. Ook zijn er talloze huis-tuin-en-keuken-middeltjes bekend, zoals het insmeren van een muggenbeet met tandpasta, het met de nagel een kruisje drukken in de bult, citroensap of azijn erop smeren enzovoort. Ook deze middeltjes leveren wisselende resultaten op. Wat vaak wel goed helpt zijn koude kompressen, bijvoorbeeld ijs in een handdoek gerold of washandjes natgemaakt met koud water, die op de plaats van de steek worden geplaatst om de zwelling te verminderen. Het is alleen soms wat lastig te realiseren, als je niet rustig thuis zit. Kortom, het blijft behelpen.
Probeer daarom muggensteken zoveel mogelijk te voorkomen. Houd muggen op afstand. Bijvoorbeeld door het gebruik van een insectenwerend middel, het dragen van lichtgekleurde kleding, een muskietennet.
Ga niet te dicht bij het licht zitten, want daar worden muggen door aangetrokken. Door muggen te verjagen, bijvoorbeeld door ze weg te slaan, zullen ze zich gaan verdedigen waardoor de kans op een steek juist toeneemt.

Maar nog verstandiger is het om te voorkomen dat muggen zich kunnen vermenigvuldigen. Muggen broeden in stilstaand water. Kijk eens in je omgeving rond. Alles waar een laagje regenwater in kan blijven staan, is verdacht en dient leeggegooid, omgekeerd, binnen gezet of weggegooid te worden om het broeden en de verspreiding van muggen te voorkomen.

CARIB publishing
Nu beschikbaar:
Kerstmis met jonge kinderen
Maak van kerst een feest voor het hele gezin met dit mooi geïllustreerde kinderboek. Bevat teksten van alle bekende kerstliedjes. De liedjes zijn apart op CD te verkrijgen.
Carnaval op Curacao
Dit mooie fotoboek neemt de lezer mee in de beleving van het grootste Curaçaose volksfeest van het jaar. Schitterend in beeld gebracht door Bea Moedt, met verhalen en interviews door Elodie Heloise. Beleef het mee!
Help de klant beslissen!
Help de klant beslissen! zorgt ervoor dat u een succesvol verkoper wordt en meer rendement haalt uit verkoopgesprekken. Doormiddel van audiofragmenten leert u hoe u verkoopgesprekken prettiger en efficiënter kunt laten verlopen.
Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via www.Caribpublishing.com

Body Stress Release Info-Corner
Heb je vaak last van ....
Onrustige benen of kuitkrampen
Kan er geen oorzaak voor gevonden worden?
BODYSTRESS (opbouw van spierspanning in het lichaam) kan het probleem zijn!
Body Stress Release is een behandeltechniek waarmee het ‘zelfherstellend vermogen’ van het lichaam wordt gestimuleerd.
Wellicht kan je contact opnemen met de praktijk van Body Stress Release.
Body Stress Release Curaçao
Soldatenweg 19-A, tel.: 737-5287, www.bodystressrelease.nl
Clemens Evertsen: 666-6462; Björn van der Ree: 515-4925

Herman van Bergen:

‘Kunst is pure communicatie’

Een inspirerend gesprek met beeldend kunstenaar Herman van Bergen over zijn fascinatie voor de wereld om zich heen, de mogelijkheid om van kunst te kunnen leven en over de waarde van het creërend bezig zijn.

Tekst: Claartje van den Bogaard
Foto’s: Ken Wong en Claartje van den Boogaard

Kunstenaar Herman van Bergen naast zijn werk ‘auto retrato nobo’, een zelfportret.

Als men naar je beroep vraagt, wat antwoord je dan?
“Op de een of andere manier heb ik altijd gevonden dat je niet zomaar van jezelf mag zeggen dat je een kunstenaar bent. Dat is er een beetje ingeslopen. Tegen vrienden en bekenden heb ik wel eens gezegd dat ik schilder ben. Later kwamen zij erachter dat ik daarmee bedoelde dat ik portretten en schilderijen maakte. Ze zeiden ‘ja, maar dan ben je toch kunstenaar?’ Zij namen het mij kwalijk dat ik daar terughoudend in bleef. Maar ik ben daar heel bescheiden in. Er zijn veel mensen die ooit twee weken een potlood hebben vastgehouden en zichzelf dan als kunstenaar benoemen. Zij beseffen niet wat voor keuze het is in het leven. Als het überhaupt al een keuze is. Want voor mij was het dat niet. Simpelweg omdat ik niets anders wilde doen. Een alternatief bestond niet.”

Als men vervolgens vraagt wàt je maakt, hoe leg je je werk dan uit aan mensen die niets met beeldende kunst te maken hebben?
“Met schilderijen is het gemakkelijk, iedereen weet wel wat een schilderij is. Degenen die geïnteresseerd zijn vragen door. Aan hen vertel ik dat het als een verlengstuk van mijn leven geldt. Iets wat mijn leven meer waarde geeft. Degenen die verder geen belangstelling hebben, hebben er ook geen baat bij te weten dat in ieder werk je ziel en emoties liggen verscholen. Die begrijpen niet wat de achterliggende filosofische inslag is. Dus de ene keer ben ik er uitgebreider over dan de andere keer.”
“Op Curaçao voeg ik er overigens vaak aan toe dat ik met sumpiña’s werk. Dat vindt men interessant, want de sumpiña is voor velen niet meer dan een lastige struik met stekels waardoor je regelmatig een lekke band hebt, terwijl het voor mij materiaal is waarmee ik een vertaalslag kan maken.”

Herinner je nog je eerste kunstwerk wat ooit iets in je los maakte?
“Niet zozeer mijn eerste kunstwerk, wel het moment waarop ik een bepaalde fascinatie bij mezelf ontdekte. Mijn opa was schilder. In de achterhoek van zijn tuin stond een grote schuur waarin al zijn schilderspullen stonden en waar hij verf bewaarde. Die schuur had vier heel grote lichtgrijs-gele deuren van hout. Wanneer hij binnen bezig was, huppelde ik op drie- of vierjarige leeftijd met hem mee en dan gaf hij me een blik met water en een kwast. Hiermee schilderde ik de hele dag die deuren. Bij de laatste aangekomen die onder mijn ogen opfriste en van kleur veranderde, was de eerste alweer droog en begon ik weer van voren af aan. Het minimale toonverschil van droog naar nat boeide me uren, zelfs dagen. In die tijd was er ook een keer een dorpskermis en mijn opa vroeg me met hem mee te gaan. Hij wilde me iets geven. Dat bleek een mooi klein saxofoontje te zijn. Hij gaf het me en vroeg me te wachten want hij moest even naar huis. Hij kwam niet meer en ik doolde richting het huis van oma en opa, alwaar opa op de divan lag met de rug naar de zondagse kamer gericht. Een sigaar rookte in de asbak. Er hing een vreemde stilte. Mijn oma zat op de knieën met de handen gevouwen geluidloos te huilen, opa was dood. Deze gebeurtenis is zeer bepalend en indrukwekkend geweest voor mijn verdere leven.”

Hoe wist je op jonge leeftijd dat je de kunstrichting in zou gaan?
“Ik heb een gelukkige jeugd gehad, ik koester heel warme herinneringen aan die tijd. Ik ben opgegroeid in een gezin met vijf kinderen en geweldige ouders. Sinds dat ik klein ben heb ik last van astma, daardoor was ik vroeger vaak thuis. Op die momenten leerde ik met mezelf te zijn. Ik leerde mezelf te vermaken met alleen maar kijken en observeren. Daarmee werd voor mij een basis gelegd om in mezelf te kunnen duiken.”

Hoe deed je dat dan?
“Ik ontwikkelde het persoonlijke vermogen om de wereld in te kleuren zoals ik wilde dat hij was. Wat ik interpreteerde zag ik als waarheid. Ook ontstond al op zeer jonge leeftijd de gedachte om zelfstandig of autonoom te kunnen zijn. Op dat moment ben ik op allerlei tekencursussen gegaan. Vanaf het moment dat ik uit school kwam, zat ik alleen maar te tekenen. Een werk dat mijn jeugd goed illustreert is mijn zelfportret. Dat werk is heel belangrijk voor me. Daarin valt mijn hele innerlijke achtergrond te lezen.”

Wat vonden je ouders ervan dat je voor het creatieve vak koos?
“Mijn ouders hebben mij altijd gestimuleerd. Die moedigden mij juist aan. ‘Doen!’ zeiden ze, en stuurden me naar de Vrije Academie. Niets heeft mij in de weg gezeten daarin. Er was bij ons thuis volledig ruimte voor groei en ontwikkeling.

Ik ben hen enorm dankbaar voor het feit dat ze altijd achter me hebben gestaan en niet hebben willen pogen mij een normale, wellicht beter betaalde, sector in te duwen. Zij hebben nooit tegengesputterd toen ik zei dat ik voor de kunstacademie koos, in plaats van voor een bestaan als accountant.”

Waaruit bleek dat het publiek zat te wachten op jouw werk of op jouw visie?
“Grappig dat je dat vraagt. Mijn vrouw Daisy (Casimiri, red.) en ik hebben elkaar in 1969 leren kennen. In 1980 was ik voor het eerst op Curaçao omdat de vader van Daisy hier woonde.”
“Ik was enorm enthousiast over het eiland. Terug in Nederland beëindigde ik voortijdig mijn vervolgopleiding Culturele Antropologie, zodat ik mezelf kon storten op het schilderen. Ik huurde een atelier in een bos waar ik geconcentreerd kon werken en na verloop van tijd was het me gelukt een expositie te regelen op het eiland. Tot mijn grote verrassing waren al mijn schilderijen meteen na die eerste keer uitverkocht. In 1989 besloten Daisy en ik onszelf hier te vestigen.”

Een gedeelte van het ruime atelier van Van Bergen.

“Een vriend van me stelde me toen min of meer dezelfde vraag. Hij vroeg ‘maar wie zit er dan in hemelsnaam daar op jou en jouw kunst te wachten?’ ‘Helemaal niemand’, zei ik ‘maar dat maken we wel zo’. Zo werkt het namelijk. Als ik mezelf ergens laat zien en ik ga ergens ontzettend zitten lachen en een biertje drinken, dan komen er sowieso al mensen bij zitten. Voor je het weet heb je een groep om je heen en ben je druk met elkaar in gesprek. En zo werkt dat met alles. Je kunt het zelf creëren.”

Wat is jouw boodschap aan het publiek?
“Ik heb geen specifieke boodschap. Ik ben bezig met de aarde. De manier waarop wij hier rondbazuinen, rondspoken. Ik vind het helemaal te gek voor woorden hoe wij met deze planeet en met elkaar omgaan. Mijn thema’s zijn heel duidelijk. Ik ben voor de zwakkeren en kom op voor de slachtoffers. Vaak vraag ik me af: wat zijn we toch aan het doen met zijn allen? De mensheid is boven zichzelf uitgestegen. Alles draait om ikke, ikke, ikke en geld, geld, geld. Er is nooit rust waarin we met zijn allen even stilstaan en kunnen nadenken. Onszelf even afvragen of we wel de juiste koers varen.”

Interpreteer je je eigen werk als een reactie of een verzet daarop?
“Niet alles, ik ben ook een bon vivant, ik hou van het leven. Ik maak ook dingen waar veel plezier in zit, waar om gelachen mag worden. Maar om sommige dingen kun je gewoonweg niet lachen. Dat zijn uiterst serieuze zaken. De manier waarop de aarde verpest wordt, daar is niets grappigs aan. En die overtuiging wil ik wel in mijn werk leggen ja.”

Maar is het eigenlijk niet een strijd die niet te winnen valt die je daarmee aangaat? Bovendien ben je zelf ook onderdeel van diezelfde mensheid?
“Ja dat is wel waar, het is ook geen principe of zo, maar ik probeer met mijn werk zo dicht mogelijk bij elementaire dingen te blijven. Ik wil de aandacht leggen op de essentiële aspecten in het leven. Ook hier in de Cariben. Het zijn allemaal heel primaire eilanden. Neem de salsamuziek, die komt voort uit de armoedecultuur. Met die muziek worden de mensen even uit de realiteit gerukt en dan is het leven weer acceptabel. Dat inspireert me enorm. Mensen hebben niet veel en creëren met muziek plezier en blijheid. Ze staan veel dichter bij zichzelf. En zo geldt dat voor mij persoonlijk ook.”
“Maar de hele wereld staat totaal niet met elkaar in verhouding. De bankrekening van Bill Gates ontploft bijna. Terwijl hij daarmee heel Afrika van voedsel kan voorzien. Zo zijn er duizenden voorbeelden. Ver van, maar ook dichtbij huis.”

Voel je je gehoord? Begrepen?
“Tsja, veel mensen om me heen zeggen ‘ah, ik zou me niet zo druk maken, de hele wereld op je schouders nemen is niet te doen’. Maar dat zit in mijn aard. Ik trek het me aan. Meerdere kunstenaars zijn hiermee bezig, via hun werk een beeld te schetsen van hoe grof de mens eigenlijk in elkaar steekt.”

Je ziet kunst dus als een middel om de ware menselijke aard te ontdekken. Wat is je conclusie?
“Ik heb het eerder uitgelegd aan een bank op Curaçao. Ik vertelde hen dat ik altijd hetgeen wat ik observeer probeer te vertalen, door me heen te laten gaan. Ook de minder florissante dingen. Soms gaat dat te ver, omdat je dan nogal zwaarmoedig kan worden. Dan neig je een zwartkijker te worden en zo zit ik niet in elkaar. Daarom ben ik onder meer ook op Curaçao gaan wonen, omdat het hier allemaal wat vrolijker is. In Nederland zijn ze goed in zwartkijken. Daar moet je uitkijken dat je er niet door meegesleurd wordt. Maar ik ben van mening dat je het in jezelf moet zoeken. Ieder individu is verantwoordelijk voor zijn eigen daden. Als je niet de macht of de kracht hebt om de dingen op jezelf te betrekken, sla je de plank goed mis. En dat is onder meer het probleem. We kunnen niet meer oprecht naar onszelf kijken.”

Je vertelde aan het begin van dit interview dat het voor jou nooit een keuze is geweest om deze richting in te gaan. Maar heb je ooit getwijfeld?
“Ja. Althans, twijfel is een heel belangrijke motor. Het overkomt je in fasen eigenlijk. In het begin ben je voortdurend bezig met het aanscherpen van je kunnen, je twijfelt over materiaalkeuze, de presentatie. Dat is ook heel logisch, want je bent lerende. Later heb je weer te maken met een ander soort twijfel. Bijvoorbeeld wanneer je die ene galerie probeert te interesseren voor je werk, of ze het willen exposeren. De twijfel en onzekerheid van afwijzing, daar moet je mee om leren gaan. Maar of ik ooit getwijfeld heb aan hetgeen ik doe? Nee, dat niet.”

Kunst is jouw dagelijkse bezigheid, je hebt er geen andere baan naast. Is het moeilijk om van kunst te leven?
“Dat is niet altijd gemakkelijk, nee. Ik maakte het laatst nog mee. Een bedrijf wilde graag een muurschildering en een collega en ik werden daarvoor gevraagd. Toen in het gesprek de vergoeding ter sprake kwam zeiden ze: ‘maar hoezo, jullie doen het toch voor lol?’ Kunstenaars werken toch voor hun plezier?’ Van die partij heb ik vervolgens netjes afscheid genomen. Daar wil ik verder niet mee samenwerken. Ook wij willen gerespecteerd worden in wat we doen. Het kunstenaarschap is geen goed betaald vak, veel geld verdienen moet ook niet de drijfveer zijn. Maar ook hierin zal je de dingen weer zelf moeten creëren. Als kunstenaar ben je afhankelijk van inspiratie. Je hoop altijd vurig dat die komt. En soms komt die niet meteen. Die ruimte heb je nodig. Ik genereer mijn inkomsten door de kalender die ik nu voor het 20e jaar uitbreng en ook via onze galerie Mon Art in het Rif Fort. Daarmee creëer ik mijn ruimte om het moment ‘als-het-even-niet-komt’ op te vangen.”

Tot slot, hoe leuk is het om creërend bezig te zijn?
“Kunst is pure communicatie. Via die creatieve uitingen kunnen we een dialoog bewerkstelligen. En daarmee kunnen we uitdrukking geven aan het grootste goed, namelijk ons leven op aarde. Want meer dan dat is er toch niet?”

Werk met sumpiña’s van Van Bergen getiteld ‘De Hand’, te zien in het Curaçaosch Museum. ‘Boca’. Ook ‘Beso de Kunuku’ oftewel Bush Kiss hangt momenteel in het Curaçaosch Museum.

Kerstbrunch met May

Voorgerecht

Broccoli-soep

1 eetlepel ongezouten roomboter
2 preien, schoongemaakt en in ringen gesneden
1 teen knoflook, gepeld en klein gesneden
1 stukje verse promèntè, klein gesneden
3 middelgrote aardappelen, geschild en klein gesneden
3 1/2 cup kippenbouillon
1/4 theelepel nootmuskaat
zout en vers gemalen zwarte peper

De roosjes van de broccoli afsnijden.
De stengels schillen en in stukjes snijden (10 cm van de stengel gebruiken).
De prei zachtjes in de boter bakken, knoflook en peper toevoegen. Nog even doorbakken.

De broccoli-roosjes, de stengels en de aardappelen toevoegen.
Luchtig omscheppen.
Bouillon toevoegen en de soep aan de kook brengen.
Vuur temperen en de soep laten pruttelen tot alles gaar is.
Afmaken met zout, peper en nootmuskaat.
Eventueel met de staafmixer pureren.

Voor 4 personen.

Hartig

Empanada van tonijn

1 eetlepel gewone olijfolie
2 plumtomaten, vellen en pitjes verwijderd, klein gesneden
1 cubanela-paprika (lichtgroen), zaden en zaadlijsten verwijderd, klein gesneden
1 ui, schoongemaakt en klein gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1/2 - 1 promèntè, zaadjes verwijderd, heel fijn gesneden
1 pond tonijn in olijfolie uit blik, uitgelekt
2 hardgekookte eieren
ongeveer 1 pond bevroren bladerdeeg (2 plakken), ontdooid
60 gram heel dun gesneden Serrano-ham
1 losgeklopt ei voor het glazuur
zout en vers gemalen zwarte peper naar smaak

De tomaten, de paprika, de ui, de knoflook en de peper in een koekenpan met de verwarmde olie sauteren tot de groenten zacht zijn. Steeds omscheppen.

Naar een kom overhevelen. De tonijn en de eieren toevoegen.Voorzichtig omscheppen en met zout en peper op smaak brengen.
Een bakplaat zonder rand met cooking spray inspuiten. 1 Plak bladerdeeg uitrollen tot een plak van 30/40 cm. Naar de bakplaat overhevelen. Ham op de plak leggen, 2,5 cm van de rand.
De tonijnvulling op de ham arrangeren, 2,5 cm van de rand. De rand met ei bestrijken. Het andere stuk bladerdeeg uitrollen tot een plak van 30/37,5 cm, op de vulling leggen en op de randen samen drukken. Een klein randje van de onderste plak over de bovenste vouwen en met een vork een rand maken om de empanada te sluiten. De bovenkant met het losgeklopte ei bestrijken. 8 Kleine inkepingen maken in de bovenste plak.
De oven tot 450 graden Fahrenheit voorverwarmen.
25 Minuten in de voorverwarmde oven bruin en knapperig bakken.
Op een schaal serveren.

Fris

Pastasalade met garnalen

400 gram penne
1/2 cup extra virgin olijfolie
6 tenen knoflook ongepeld
100 gram arugula
geraspte schil en sap van 2 citroenen
100 gram geraspte verse Parmenzaanse kaas
500 gram gekookte gepelde garnalen
zout en vers gemalen zwarte peper
olie, arugula en citroenpartjes om te serveren

De penne koken volgens de aanwijzingen op de verpakking. Afgieten, laten uitlekken, met wat olie besprenkelen en in de koelkast zetten.
De oven voorverwarmen tot 325 graden Fahrenheit.
De knoflook op een stukje folie leggen, met wat olijfolie besprenkelen, dichtvouwen en 20 minuten in de voorverwarmde olie roosteren. Wat laten afkoelen en als de knoflook handelbaar is, de knoflook uitknijpen in de kom van de keukenmachine.
De arugula, de 1/2 cup olie en de citroensap toevoegen, mengen en in een kom doen en de Parmenzaanse kaas toevoegen en afmaken met zout en peper.
De pasta in een grote schaal doen. 4 Eetlepels van de pesto en de geraspte citroenschil toevoegen. Omscheppen, de garnalen en de extra arugula erop arrangeren. Met wat olie besprenkelen en met partjes citroen serveren.
De rest van de pesto erbij serveren.

Voor 4 personen.

Bijgerecht

Broodjes met Parmigiano-Reggiano

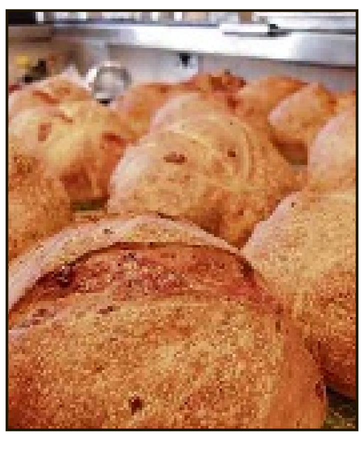

2 1/2 cup tarwebloem + 2 eetlepels
1 1/4 cup geraspte Parmigiano-Reggiano
2 theelepels gedroogde gist
2/3 cup lauwwarme melk
1 theelepel zout
3 eieren
5 eetlepels ongezouten roomboter op kamertemperatuur
1 eetlepel water

In een kom de bloem met de Parmigiano en de gist mengen.
De melk met 2 eieren, het zout en de boter mengen.
In het midden van de bloem een kuiltje maken en het melkmengsel in het kuiltje gieten. Langzaam het bloemmengsel met een elektrische mixer door de melk kloppen, tot er een kleverig deeg is ontstaan. De 2 eetlepels bloem erover strooien en het deeg afgedekt in de kom op een warme plaats in volume laten verdubbelen.
Het deeg even doorkneden en op een met bloem bestrooid oppervlak leggen. In 12 stukken verdelen en er bolletjes van draaien. De bolletjes in een ingevette vorm van 22,5/5 cm arrangeren, met een theedoek afdekken en op een warme plaats laten rijzen tot de vorm vol is.
De oven tot 375 graden Fahrenheit voorverwarmen.
Het overgebleven ei losklopen met het water en de bolletjes ermee bestrijken.
In de voorverwarmde oven 20 à 25 minuten bakken. Uit de vorm nemen en op een rooster laten afkoelen.
Voor 12 broodjes.

Het genot van wijn

Welke wijn erbij?

Met de feestdagen in het verschiet en vele feestmaaltijden voor de boeg hebben wij deze week een kleine onderbreking in ons programma. Dit is de laatste wijnrubriek van 2010. In 2011 gaan we uiteraard door met onze inleiding inzake wijn.

Tekst: Licores Maduro

Bij de heerlijke kerstbrunch-recepten van deze week leek het ons nuttig u een paar leuke ideeën aan de hand te doen wat betreft uw wijnkeuze.

Champagne is het eerste wat in gedachten komt! Niet zomaar een mousserende wijn, nee, Champagne! Denk eraan, Champagne is een mousserende wijn die uitsluitend uit de Champagnestreek in Frankrijk komt. Het is natuurlijk de mooiste tijd van het jaar en dat moeten we met het beste van het beste vieren. Champagne is heel breed inzetbaar als het op wijn- en spijscombinaties aankomt. De vollere Champagnes worden tijdens vele diners zelfs bij vleesgerechten geserveerd. Dus bij traditionele of wat luxere kerstbrunches past Champagne er perfect bij. Twee persoonlijke favorieten zijn 'Ruinart Blanc de Blanc' en 'Veuve Clicquot Rosé'. Deze moet u zeker proberen. Ruinart is het oudste Champagnehuis van de hele streek, het dateert uit 1729. Het is een historisch wijnhuis met unieke en prachtige wijnen. Deze Blanc de Blanc is zijdezacht met frisse zuren en prachtige kleine bubbels. Hij is heel elegant. De Veuve Clicquot is een bekendere naam, het is het tweede grootste Champagnehuis en staat garant voor consistentie en topkwaliteit. De Ruinart Blanc de Blanc gaat uitstekend samen met de broccoli-soep en de Veuve Clicquot Rosé bij de pasta met garnalen. Maar mocht u toch voor een Champagne willen kiezen om bij alle gerechten te serveren dan raden wij de Veuve Clicquot Brut aan. Deze is wat voller met een beetje pit. Hij is geschikter als een algemene Champagne voor uw hele brunch. Mocht u toch kiezen voor een mousserende wijn in plaats van een Champagne, dan kunt u een leuke Cava proberen. De Freixenet Cordon Rosado is een heerlijke Rosé Cava. Heel fris met de smaak van rood fruit en zachte bubbels. Of u kunt kiezen voor een Argentijnse mousserende wijn zoals de Trivento Brut Nature. Een prachtwijn met een lichtrose kleur. Hij is heel aromatisch en vol van rode fruitsmaken. Ook uit Chili komen steeds betere mousserende wijnen. De Casillero del Diablo Brut Reserva is een prachtige wijn gemaakt van 100 procent Chardonnay uit de Limari Valley. Een zeer elegante wijn gemaakt volgens de methodes van de Champagnestreek.
Gaat uw voorkeur toch niet uit naar Champagne of andere mousserende wijnen? Dan is er genoeg keus. Maak een klein wijnbuffet met drie verschillende wijnen. Een lekkere frisse witte wijn zoals de Robert Mondavi Private Selection Sauvignon Blanc uit Californië, een lekkere droge rosé zoals de Château Minuty Moments Rosé de Provence uit Frankrijk en een lichte fruitige rode wijn zoals de Rodney Strong Pinot Noir uit Californië.

Wilt u een specifiek wijnadvies? Kom even langs bij onze winkel. In december zijn onze wijnexperts dagelijks in de winkel om u het beste advies te geven op het gebied van wijn en sterke drank. U kunt onze winkel vinden aan de Dokweg, net voorbij Maduro Plaza.

Bijzonder

Kerstpizza van polenta

Voor de polenta:
4 cups magere kippenbouillon
1 cup instant-polenta
snufje zout

Voor de vulling:
olijfolie
1 teen knoflook, gekneusd
1 pond tomaten, vellen en pitten verwijderd, in plakjes gesneden
prociutto, in dunne plakjes
artisjokken, uit pot of blik
geraspte of dunne plakjes mozzarella
2 à 3 eieren
geraspte Parmenzaanse kaas, om te strooien
hoeveelheden naar fantasie en smaak

Een ronde (35 cm) of rechthoekige vorm (25/30 cm) met olie invetten en met bakpapier bekleden.
De bouillon in een grote steelpan aan de kook brengen. Vuur temperen en de polenta langzaam al roerende in de warme bouillon strooien. Wat zout toevoegen en roeren tot de polenta dik en gaar is. De geprepareerde vorm ermee bekleden.

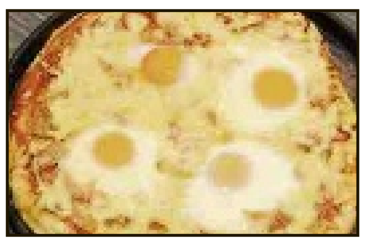

Laten afkoelen. De oven voorverwarmen tot 400 graden Fahrenheit.
Intussen de knoflook 1 minuut in een beetje olie bakken, de tomaten toevoegen, en pruttelen tot de tomaten dik zijn. Over de polenta scheppen en gelijkmatig verdelen. De andere ingrediënten behalve de eieren en de Parmenzaanse kaas erover verdelen. 10 Minuten bakken in de voorverwarmde oven, uit de oven nemen en 2 à 3 kuiltjes in de pizza maken en de eieren erin breken. De Parmenzaanse kaas er over strooien en nog 10 minuten bakken. Op een schaal schuiven, in stukken of punten snijden en warm serveren.

Voor 4 à 6 personen.

Zoet

Perenstrudel

250 gram tarwebloem + extra
20 gram reuzel
50 gram boter op kamertemperatuur
2 eieren
snufje zout
1 eetlepel water
750 gram peren, geschild en de klokhuizen verwijderd, in dunne plakjes gesneden
1 citroen, de helft gebruiken
5 sneetjes casinobrood, de korst verwijderd en verkruimeld
60 gram gesmolten boter
50 gram suiker
70 gram ongepelde amandelen en 70 gram walnoten, grof gehakt
melk
340 gram oranje marmalade
1 cup water
100 ml verse slagroom
50 ml Granmarnier
zout

De bloem in een kom mengen met de reuzel en 50 gram zachte boter. De eieren, een snufje zout en 1 eetlepel water toevoegen.
Op een met bloem bestrooid oppervlak tot een deeg kneden. Maak er een bal van en zet deze 25 minuten onder een warme pan.
De peren in een grote kom doen en het sap en de schil van een halve citroen eraan toevoegen.
De broodkruimels met 60 gram gesmolten boter en de suiker bij de peren voegen. Voorzichtig omscheppen.
De oven tot 350 graden Fahrenheit voorverwarmen.
Een bakplaat met bakpapier bedekken.

Het deeg heel dun uitrollen op een met bloem bestoven theedoek en met de rug van de handen uitrekken.
De vulling en de noten op het deeg leggen. De zijkanten een stukje dubbel vouwen en met behulp van de theedoek de strudel oprollen.Op de geprepareerde ovenplaat leggen, met melk bestrijken en 40 à 45 minuten in de voorverwarmde oven zetten.
De jam, de cup water, de slagroom en de Granmarnier in een pannetje aan de kook brengen, na 3 minuten van het vuur nemen.
Met de strudel serveren.

Voor 8 à 10 personen.

Lieve Dòdò

December 1918

Weer niets. Geen enkel bericht. Je dochter is dood, Dòdò, maar ik zou niet weten hoe ik je moet bereiken. Waarom stuur je geen bericht met de mailboot? Anna heeft zo vaak naar je gevraagd. Ze had je zo graag nog een keer willen zien. Ik hoopte dat je op het Nederlandse schip Juno zou binnenvaren. Maar er kwamen maar drie of vier yu'i Kòrsou aan wal. Blijkbaar zijn er die in New York werk hebben gevonden of in een ziekenhuis liggen. Ik was niet de enige die teleurgesteld naar huis liep.

Uiteindelijk heeft Anna de strijd tegen de kabouter* verloren. We hebben haar begraven en proberen het leven weer op te pakken. Soms voel ik me schuldig. Had ik voorzichtiger moeten zijn? Ik heb de raad van La Cruz opgevolgd en ben met de kinderen zoveel mogelijk thuis gebleven. Maar de griep was overal. Wat kon ik doen? Had ik dan remedi* di patent moeten kopen? Maar de Gezondheidsdienst heeft geen vertrouwen in dergelijke medicijnen. 'Ga eerst naar de dokter, koop zelf geen medicijnen', is het advies. Ik moet een manier vinden om meer geld te verdienen. Het verstellen van kleding en hoeden vlechten levert niet genoeg op. Misschien moet ik me aanmelden bij de school op Pietermaai, dan leer ik fijner vlechten. Maar wie let er dan op de kinderen? Carmen doet al veel in het huishouden, maar ze is pas tien.

En dan moet ik weer naar de lommerd. Wat is de rijkdom toch ongelijk verdeeld! Er zijn mensen die het nog veel armer hebben dan ik, maar er zijn er ook die in dure auto's rondrijden en in dure kleding rondlopen. Van Kampen in de Frederikstraat koopt zelfs oude grammofonen die het niet meer doen. Al die nieuwe bedrijvigheid geeft veel werk, maar ook rotzooi. De inrichting voor elektriciteit stort restjes ruwe olie in het Rifwater. In hetzelfde water waarin we onze kieren wassen! En dan die stank van de Isla. In de hele stad en kunuku ruik je het. Gelukkig is er niet meer zoveel stof als in augustus. Het zat overal, in je ogen, in huis. Niemand deed iets. Ze hadden toch vanaf garoshi's* de wegen met water kunnen besprenkelen? En waarom gebruiken de straatvegers geen gieter voordat ze beginnen met vegen? Dat had zeker geholpen. Laatst heb ik weer eens een wandeling gemaakt met de kinderen. Op de werf lag de Zeelandia. Alweer een nieuwe boot. Curaçao Trading Company heeft hem in 88 dagen gebouwd. Ik zag ook dat ze einde1ijk die muur van koraal hebben weggehaald, aan het einde van de Breedestraat en het begin van de Roodeweg. Het was levensgevaarlijk. De muur stond maar in de weg en belemmerde het zicht op de Roodeweg. Zo rond de kerstdagen voel ik me vooral triest. We missen je, Dòdò. Ik mijn man, de kinderen hun vader. Emilio en Mauricio willen met je ravotten. Carmen wil je laten zien welke moeilijke sommen ze al kan maken. Ze is de beste van haar klas. Ja, het gaat goed met die drie. Daarvoor ben ik God dankbaar. Maar ik ben ook maar een mens. Het is het einde van het jaar. Iedereen verft zijn huis en plakt nieuw behangpapier op de muren. Ik werd er moedeloos van. Maar toen stond Papa opeens voor de deur met vier rollen behangpapier. 'Een kerstcadeautje', zei hij alleen maar. Voordat ik het wist was hij alweer verdwenen. Wonderen bestaan dus toch. Maar dat wist ik al na het bericht in La Cruz. Een ziekelijke vrouw lijdt aan zenuwaanvallen en valt flauw. De dokter constateert dat ze dood is. Haar man plaatst een overlijdensbericht, koopt een kist, regelt haar begrafenis. Maar opeens komt de dode vrouw weer bij en begint te praten. Hoe ze is geschrokken, zij in haar kist en al die mensen die het over haar dood hadden. Maar ze krijgt weer een aanval en is drie uren lang van de wereld. Geen enkele dokter durft haar dood te verklaren. Haar man is ten einde raad. Is zijn vrouw nu overleden of niet? Maar weer komt de vrouw bij. Ze praat, ze drinkt, ze eet en schrijft iets. Zo leeft ze nog anderhalve dag. Tot dat ze voor de derde keer dood gaat, maar nu voor goed.
Ja Dòdò, het leven is een groot mysterie.

Liefs, Emma

Juni 1919

De vriendin van Johannes Antonio zegt dat veel Curaçaose mannen een nieuwe vrouw hebben in Cuba. Maar jij toch niet, Dòdò? Ik hoop zo dat je op een dag van de boot stapt en dat we samen oud worden. Je was altijd een goede man, een zorgzame vader. Maar diep in mijn hart weet ik ook wel dat er iets niet klopt. Johannes stuurt wel brieven en geld met de mailboot. Hoe kan het dan dat we van jou niets horen, Dòdò? Ik ben nog een keer naar het kantoor van de heer Daal gegaan in de Prinsenstraat. Zij zoeken mensen die in Cuba willen werken. Maar daar konden ze me ook niet verder helpen.

Soms rook ik van de zenuwen maar een sigaretje. Het liefst van Lucky Strike maar die kosten vier florin* per pakje. Cycle krijg je al voor twee florin* en vijftig cent. Ik koop een of twee losse sigaretten bij een bentana*. Muziek maakt me ook rustig. Zo'n piano van Wurlitzer in je huis, dat moet toch prachtig zijn. Wie weet, kunnen we later nog eens een grammofoon kopen. Barberia La Fama verkoopt nieuwe platen met Curaçaosche walsen van Palm! Wij moeten het doen met de muziek van een orgeltje dat de buren soms huren. Of we zingen met z'n allen. Dan speelt Carmen op haar houten fluit. Maar we gaan nooit meer naar de uitvoeringen in de kiosk op het Molenplein. Het is te pijnlijk. Je komt dan ook zoveel bekenden tegen, rond de kiosk op het Brionplein of in de Summer Garden. Iedereen is even aardig hoor, maar al dat medelijden, daar heb ik geen zin in.

In La Cruz lees ik dat ruim 1700 florin* is uitgegeven voor hulp aan de armen die vorig jaar werden getroffen door de Spaanse griep. Het schijnt dat er ook bij ons in Otrobanda melk, maizena en vlees is uitgedeeld. Maar daar kan ik me niets meer van herinneren.
De commissie heeft de 874 florin* die over bleef op een rekening gestort van de Maduro's Bank.

Maar het is allemaal wat makkelijker sinds ik een baantje heb bij La Bonanza op het Brionplein. Ik help in de winkel en schrijf bonnen. Carmen zorgt 's middags voor haar broertjes en op zaterdagen maakt ze de kamers schoon van Hotel Americano. Nu de oorlog is afgelopen, zitten de salons van het hotel weer vol met reizigers. En dan doe ik 's avonds nog wat verstelwerk. Met ons gaat het dus wat beter maar in de kunuku is het armoede en misère. Door het tekort aan water is de oogst volledig verloren gegaan. Veel jonge mannen zien niets meer in een bestaan als landbouwer. Ze trekken naar de stad. Het verbaast mij niets dat een groep zich heeft aangemeld voor de nautische opleiding. In de zeevaart zit nu eenmaal meer toekomst.

Vorig jaar zijn er maar twee stellen getrouwd. Zo gek was het dus nog niet, Dòdò, zoals wij samenleefden. De La Cruz vraagt zich af of het komt door een gebrek aan geld en grond om een huis op te bouwen. Maar ik weet wel beter. Het zijn moeilijke tijden. Iedereen probeert er op zijn manier nog wat van te maken. Is het nu zo erg dat chauffeurs stiekem een ritje maken met de auto van hun shon? La Cruz noemt het 'misbruik'. Gun die jonge mannen toch ook een pleziertje. Laat ze lekker met hun vriendin kuieren en genieten van de avondrust. Of een dansje maken bij Charo. Maar de auto moet natuurlijk wel onbeschadigd thuis komen!
Met de jongens ga ik elke week naar het voetballen op Mundo Nobo. Sarto, Sparta, Zeeland, de Hendrikschool, het Sint Thomas College, Emilio kent alle spelers. Hij wil later doelman worden. We zijn ook gaan kijken naar de tenniswedstrijden in het Riffort. Wat een gek spel is dat toch. De winnaar van het toernooi ging naar huis met de Bradley-cup.

Dòdò, ik hou me groot. Maar 's avonds als de kinderen slapen. stort ik in. Dan voel ik me écht dood en doodmoe. Ik hoorde van een nieuwe kabouter*. Het is een Afrikaanse griep die je doet slapen en een verlamd gevoel geeft. Ze noemcn hem wel cincoe dia*. Misschien moet ik toch een tonicum proberen. Ik zag een advertentie van Tonikel, een nieuw merk. En rode wijn schijnt ook goed te zijn voor het bloed. Maar bij Goilo aan de Witteweg kost een kan Medoc Bordeaux een florin*. Dat is toch zonde van het geld!

December 1919

We redden het wel. De kinderen gaan met plezier naar school. Gelukkig kunnen ze het goed met elkaar vinden. Als ik 's avonds thuis kom zijn ze alle drie gebaad. Voor ze gaan slapen, vertel ik eerst een verhaaltje. Mauricio houdt van spannende verhalen over ridders. Carmen hoort liever een sprookje met prinsen en prinsessen. Ik mag nu ook helpen met de boekhouding van La Bonanza. Volgend jaar ga ik een typediploma halen. De cursus van het St. Martinusgesticbt begint in januari. Je kunt daar ook leren hoedenvlechten en er zijn cursussen huisvlijt. We houden nu zelfs wat geld over. Bij Ellis & Dania hadden ze na lange tijd weer levertraan. Ik heb meteen een voorraadje in huis gehaald. En ook een pak Hollandse koekjes. Daar zullen de kinderen van smullen.
Voor het eerst in mijn leven doe ik mee aan de loterij van Santo Domingo. Ik liep in de Punda toen een vrouw mij een heel biljet voor vijf florin* aanbood. Ze bleef aandringen en om maar van het gezeur af te zijn heb ik uiteindelijk een stukje van vijfentwintig cent gekocht. Ik zie wel meer vrouwen met biljechi's* leuren, ook van loterijen in Maracaibo en Caracas. Als ik wat win, koop ik bota di dril* voor Mauricio bij sapateria La Mejor van Theodoro Nieuw. Dan kan hij met laarzen aan eerste communie doen.

Op de weg terug naar huis kwam ik langs de Union San Hose in Otrobanda. Het is daar altijd een gezellige boel. Straks helemaal als de nieuwe zalen voor bejaarde mannen zijn geopend. Die kunnen daar domino spelen, schaken en biljarten of een boek lezen in de bibliotheek. Dat is toch geweldig!

Ik moest toch weer aan je denken, Dòdò, toen ik La Cruz las. In een advertentie worden arbeiders gevraagd voor werk in Cuba. Uit nieuwsgierigheid ben ik gaan informeren aan boord van de Manatti. Geld, geld, geld, daar gaat het allemaal om. Verder heeft zo'n centrale niets te bieden. Dan twijfel ik. Zou jij in de problemen zijn geraakt, Dòdò? Moeten we je gaan zoeken? Maar nee, als je iets was overkomen hadden we dat op een of andere manier wel vernomen. Als er bericht is ontvangen met de mailboot dan weet heel Otrobanda dat in een mum van tijd.
Lokale nieuwtjes gaan ook als een vuurtje rond, of je leest het in La Cruz:
'Grito di auxilio a resona den toer hanchi di Áwasal na Otrabanda.
Garage di sr. I. Nieuw na skina di Molenplein tabata kima, pa motiboe ku un hende a drenta garage coe lantern cendé bai abri kramchi di gasoline den auto. Mesora gas a cohe candela, pone auto na vlam, coe consecuencia tristoe coe den menos di un ora henter cas a kima for di abao te ariba... Tambe varios hende pober coe tabata biba abao den afdak a perde nan corotanan.' Alles kwijt, wat verschrikkelijk!

Ik voel me de laatste tijd wat rustiger en minder moe. 's Morgens staan we vroeg op voor de Misa di Aurora* Andere jaren kon je na de dienst altijd meloen kopen om bij het Rif op te eten. Maar dit jaar niet. Nee, we hebben heel wat meer water nodig om van vers fruit te kunnen genieten. Je ziet ook nauwelijks boontjes en komkommer te koop aangeboden.

Hopelijk blijft het rustig met de eindejaarsviering. La Cruz roept op om geen ruzie te zoeken met mensen die hebben gedronken. En liever nog: 'No bebe'.
Ouders moeten hun kinderen het goede voorbeeld geven, vindt de krant. Wat voor een voorbeeld geef jij onze kinderen, Dòdò? Je bent met de noorderzon vertrokken.
Ik hou ermee op. Dit zijn mijn laatste woorden in ons dagboek. Twee jaar lang heb ik op je gewacht. Op een teken van leven. Nu is het genoeg. Ik geloof niet dat je ooit nog terug komt. Je bent ons gewoon vergeten. Mij en je kinderen. Maar we moeten verder. Het klinkt hard, maar voor mij ben je dood. Het heeft geen zin meer. Mijn hart is gebroken, maar de kinderen hebben me nodig. Dat houdt me op de been. Dag, lieve Dòdò, rust zacht.

Liefs, Emma

* Kabouter, ook wel Spaanse griep = een griepepidemie waaraan begin 20e eeuw miljoenen mensen zijn overleden.
* Remedi = medicijn
* Garoshi = wagentje, karretje
* Florin = gulden
* Bentana = raam (-winkeltje)
* Biljechi (bièchi) = lot
* Bota = laarzen
* In alle steegjes aan de waterkant in Otrobanda was het hulpgeroep te horen.
De garage van de heer L. Nieuw op de hoek van het Molenplein stond in brand, omdat iemand met een brandende olielamp de garage was binnen gelopen, het kraantje van de benzine van een auto had open gedraaid.
Het gas vatte onmiddellijk vlam, zette de auto in lichter laaie met het trieste gevolg dat het hele huis in minder dan een uur van onder tot boven was afgebrand.
Ook verloren enkele arme mensen die beneden in een 'afdak' woonden hun schamele bezittingen.
* Misa di Aurora = ochtendmis voorafgaande aan het kerstfeest.

Ñapa publiceerde het afgelopen halfjaar wekelijks een aflevering uit het boek 'Lieve Dòdò' van Eva Breukink. Deze week publiceren we het laatste deel, met dank aan de auteur en uitgeverij Mon Art Productions.

Milieu

‘Pleidooi voor bamboe’

Nu een wereldwijde overeenkomst over de aanpak van de klimaatverandering er niet lijkt te komen, zijn experts en activisten aangewezen op alternatieve maatregelen om de effecten van de klimaatverandering zóveel mogelijk te verzachten. Eén zo'n alternatief is bamboe.

Bamboe groeit snel, heeft weinig water nodig, absorbeert koolstofdioxide, beschermt estuaria en kan stormen weerstaan. Er zijn meer dan honderd soorten bamboe en 34 procent daarvan groeit in Latijns-Amerika. Mexico alleen al heeft 36 soorten, maar deze zijn onvoldoende bestudeerd en worden onderbenut.
Van bamboe kan goed huisraad en gereedschap gemaakt worden. Het is ook effectief gebleken bij de bouw van stormbestendige huizen.

“In Latijns-Amerika wordt het gebruik van bamboe langzaamaan ontwikkeld. Er is nog niet veel bekend over de gebruiksmogelijkheden”, zegt Ecuadoriaan Álvaro Cabrera, regionaal coördinator voor Latijns-Amerika van het International Network for Bamboo en Rattan (INBAR) uit Beijing.

Bamboe wordt al gebruikt bij de bouw van huizen in de Zuid-Mexicaanse staten Puebla en Veracruz, hoewel het geen wijdverbreide techniek is. Mexico behoort niet tot de 35 lidstaten van INBAR.

Onkruid
Het beperkte gebruik van bamboesoorten in Mexico heeft “historische, culturele en economische redenen”, staat in het rapport ‘Bamboo: Study of the Global Market’ van het Mexicaanse ministerie van Landbouw.

De plant wordt vaak als lastig onkruid gezien, vooral in gebieden waar koffie, bananen, tabak en cacao worden verbouwd en in veeteeltgebieden.

Door duurzaam beheer van bamboe en goed gebruik van de plant kan de absorptie van CO_2 echter verhoogd worden, meldt de studie. Het verbouwen en beheren van bamboe gebeurt al langer in Colombia, Ecuador en Peru. Kort geleden begon ook Argentinië ermee. Cuba, Panama en Venezuela zijn ook actief op dit terrein.

In Ecuador werden meer dan 100.000 huizen van bamboe gebouwd nadat gebieden in het land verwoest waren door zware regenval en overstromingen. INBAR werkt aan vijftien prototypes bamboe-huizen in Ecuador. In januari gaat een soortgelijk initiatief van start in Peru. Dat project kreeg 200.000 dollar van de Wereldbank.

Spotlight op dieren

‘Hartwormen’

De regen van de laatste weken veroorzaakt veel overlast. Op heel veel terreinen hebben we last van het water, maar ook van de gevolgen. Een van de consequenties van het vele water zijn de vele muggen. Voor mensen vervelend in verband met dengue, maar voor honden vervelend omdat muggen hartwormen overbrengen op uw hond. De bestrijding van de wormen moet het hele jaar door gebeuren, maar in deze tijd is de kans op besmetting groter door de enorme hoeveelheid muggen.

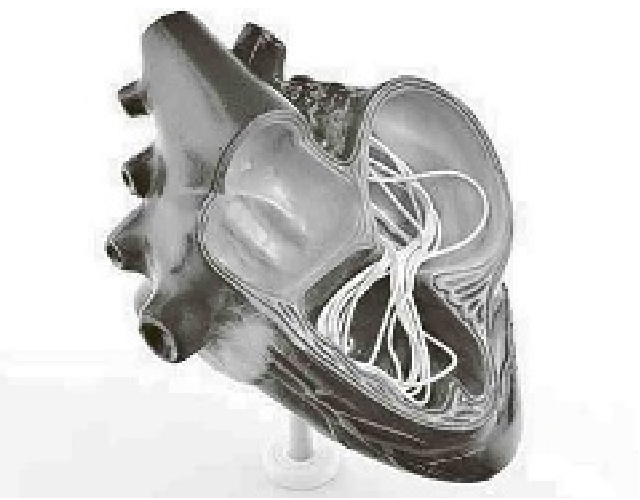

Tekst: Margot Hack Foto: Archief

De kat blijkt minder gevoelig te zijn voor een hartworminfectie dan de hond en de wormen leven veel korter (2 tot 3 jaar). Bij de kat verdwijnt de infectie nog wel eens vanzelf, waarschijnlijk door een veel sterkere afweerreactie.

Hartwormen (Dirofilariose) zijn de meest levensbedreigende hondenwormen, omdat de wormen zich in het hart en de longslagaderen van de hond vestigen waar zij een tekortschieten van de hartfunctie en uiteindelijk de dood veroorzaken.

Volwassen wormen zijn 10 tot 30 cm lang (spaghetti) en hebben een diameter van ongeveer 1 mm. Wanneer een besmette mug een hond bijt, geeft hij de larven van de worm door die vervolgens door het lichaam migreren totdat ze in circa 3 à 4 maanden tijd hun uiteindelijke bestemming hebben bereikt (hart- en longslagaderen); daar groeien ze binnen nog eens 3 maanden uit tot volwassen wormen. Deze gaan op hun beurt ook weer beginnen larven te produceren die ongeveer 2 jaar kunnen overleven in de bloedsomloop. De volwassen wormen kunnen wel vijf tot zeven jaar in leven blijven.
Om te weten of u hond last heeft van hartwormen is er een simpele bloedtest beschikbaar die binnen 10 minuten uitslag geeft.
De behandeling van een dier met een hartworminfectie brengt risico’s met zich mee. Met behulp van injecties kunnen de volwassen parasieten in het hart en in de bloedbaan worden gedood.
Wanneer deze massaal loslaten en worden meegevoerd met de bloedstroom, kunnen problemen ontstaan doordat bloedvaten worden afgesloten (trombose).
Beter is daarom het te voorkomen. Doormiddel van een speciale hartwormtablet elke maand, die de hond eet als een snoepje, kunt u voorkomen dat het dier de infectie oploopt. Zolang het dier ouder is dan 3 maanden en jonger dan 6 maanden kunt u op elk moment met deze tabletten beginnen. Is het dier ouder dan moet u eerst even bloed laten prikken, want het is belangrijk om te weten dat het dier niet lijdt aan hartwormen op het moment van beginnen met de tabletten. Als het dier er al last van heeft, moet dat eerst opgelost worden. Met elke maand een hartwormtabletje kan je dus een hoop ellende voorkomen.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Kookgerei; 6. het minste; 12. snaarinstrument; 14. kalium; 15. familielid; 17. muzieknoot; 18. op de wijze van; 20. reeds; 21. boom; 22. Russische straaljager; 24. vrolijk plagend; 25. tafel; 26. gegroet; 28. spinnenwebdraad; 29. dicht; 31. geliefde van Zeus; 35. geestdrift; 37. niet geheel fijngemalen gepelde tarwe; 38. tennisterm; 40. Germaanse godheid; 43. zangstem; 45. droog (van wijn); 47. grondsoort; 48. zitvlak; 50. beroep; 51. vierhandig zoogdier; 53. dwarsmast; 54. bijwoord; 55. deel van het bestek; 56. voegwoord; 58. bijbelse stad; 59. Chinees gewicht; 61. schaakstuk; 63. slaan; 64. bezoeker van een badplaats.

VERTICAAL:
1. Komijn; 2. uitroep van spijt; 3. broeibak; 4. snuifje (Fr.); 5. voorzetsel; 7. persoonlijk vnw.; 8. voorzetsel; 9. rivier in Frankrijk; 10. muzieknoot; 11. ontberen; 13. gedaan weten te krijgen; 16. tandeloos zoogdier; 18. zijrivier van de Rijn; 19. wier; 21. vogelproduct; 23. opening; 25. duinvallei; 27. gevleugeld dier; 30. visuil; 32. tijdperk; 33. fris; 34. landtong; 36. sprookjesfiguur; 38. euvel; 39. dwaas; 41. spoedig; 42. plezier achteraf; 44. met teer bestrijken; 45. bijbelse figuur; 46. verlaagde toon; 47. kunstgoud; 49. dierengeluid; 52. uitroep van pijn; 54. water (Fr.); 57. bovendien; 59. overdreven; 60. Frans lidwoord; 61. vader; 62. achter.

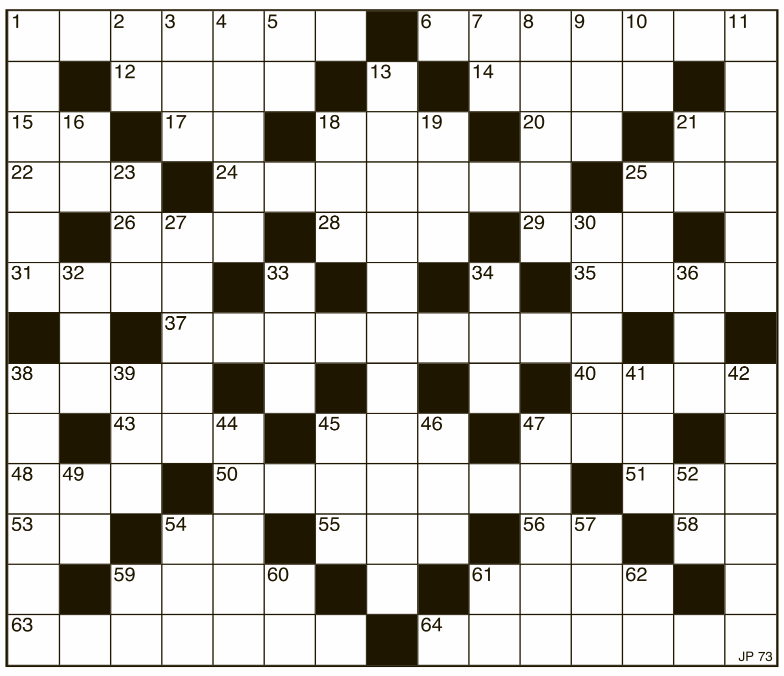

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A. van Vliet
Siribana 21-P
Aruba

M. Margarita-Gressman
Daphneweg 47
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

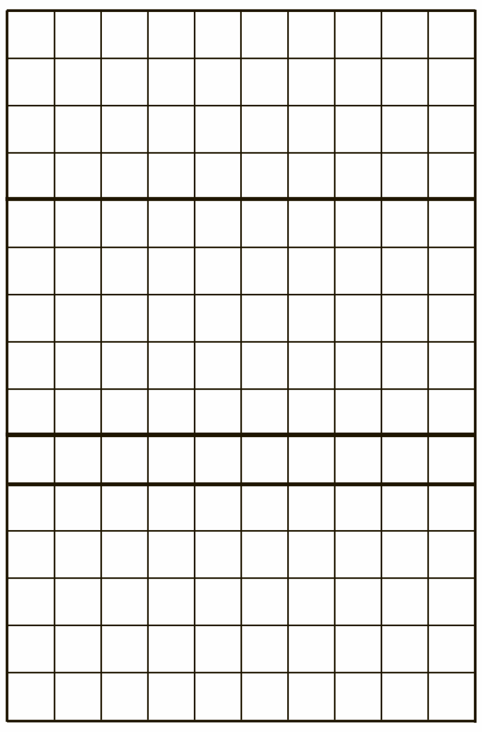

1. Haarloos, gereed, koorgezang;
2. opschik, wintersporter, gebakken vloersteen;
3. bloedvat, woonplaats, kleur;
4. middelpunt, zuidvrucht, schuifdeurtje in een sluisdeur;
5. getal, inwendig, plechtige inkomst;
6. strook, doopgetuige, specialist;
7. drinkgerei, ransel, aan het vechten;
8. bergspits, afschrift, lenzenstelsel;
9. zwak, soort appel, uitwonend;
10. wig, inktvis, hartstocht.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

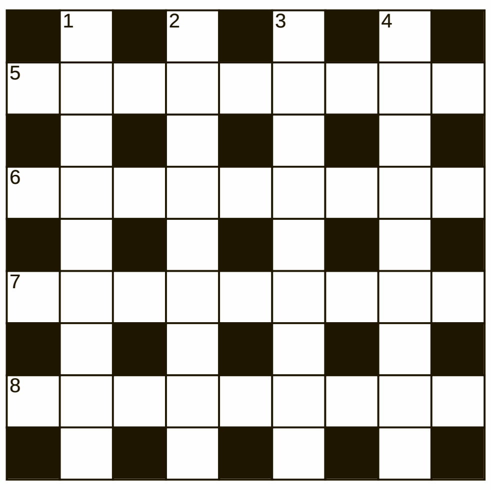

Horizontaal:
5. Hier staat een boom (6);
Tijd(schrift) (5);
6. Zoetmiddel (5);
Treffend leesteken (8);
7. Menigte die zich liet horen (5);
Heeft een band met het klooster (8);
8. Fout van het mooiste barmeisje (7);
Hieronder wordt het vuil verdoezeld (5).

Verticaal:
1. Versiering van een vrouw? (8);
Toekomst en verleden (4);
2. Waarden zijn geschikt voor een jachtterrein (7);
Balie in het midden van een vredeskamp (4);
3. Herinnering aan een stoot (6);
Het vocht van een schilder (8);
4. File langs de kust (8);
Geen berooid land (3).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

N	E	L	E	P	M	O	R	T	S	F	K	D
A	B	N	I	Z	N	A	A	W	O	S	N	K
G	A	I	S	T	E	O	K	S	U	E	G	A
N	R	N	B	B	A	A	L	U	W	I	N	V
I	R	U	B	L	D	A	R	E	T	E	IJ	N
D	A	N	U	E	I	B	G	H	R	G	R	E
E	A	A	N	S	T	O	C	E	O	D	E	M
L	B	A	O	R	G	A	G	O	B	I	K	A
K	D	E	I	A	N	N	L	R	A	E	E	X
E	U	C	S	E	O	O	I	I	A	M	W	E
B	O	O	G	H	T	K	N	T	N	A	K	D
D	H	E	R	A	A	S	R	E	I	G	F	N
N	R	E	M	T	IJ	T	E	G	K	U	S	I
A	V	R	R	K	D	R	O	J	F	L	L	E
W	E	I	A	T	I	U	G	N	A	L	E	S
D	S	P	N	A	A	T	S	R	O	O	V	M

Aanbetaling
Aden
Alsof
Bibliograaf
Bruusk
Dermatoloog
Eindexamenvak
Fjord
Getij
Gewend
Houdbaar

Koets
Kwekerij
Languit
Meid
Melken
Oceaan
Pakijs
Regenachtig
Sion
Sirtaki
Sluitingsuur

Strompelen
Verhongeren
Voorstaan
Waanzin
Wandbekleding

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

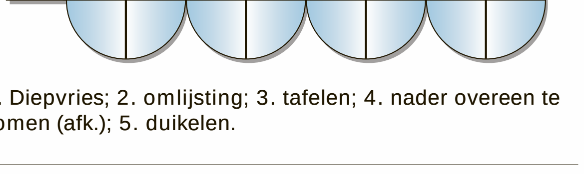

1. Diepvries; 2. omlijsting; 3. tafelen; 4. nader overeen te komen (afk.); 5. duikelen.

© Puzzelland/101211

SUDOKU

	8						4	
		4	3	5				7
3		9	2					8
			9			1	2	6
		8						
9		2	7	3			5	
	3				4	9		
4	7		1		9	3		
8	9			7			6	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

9	4	7	1	5	8	6	3	2
2	8	3	7	9	6	4	1	5
1	5	6	2	3	4	9	7	8
4	6	5	8	1	7	3	2	9
7	9	8	4	2	3	5	6	1
3	2	1	5	6	9	8	4	7
6	3	2	9	8	1	7	5	4
5	7	9	6	4	2	1	8	3
8	1	4	3	7	5	2	9	6

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Scalp; 5. tel; 8. loket; 13. love; 14. dries; 16. naga; 17. ole; 18. roi; 19. via; 21. sol; 22. naam; 25. maas; 27. bulk; 28. mud; 30. idee; 32. orel; 33. barok; 35. aida; 37. li; 38. enak; 39. reep; 40. el; 41. merg; 43. dessa; 45. tule; 47. firn; 49. net; 50. gene; 52. doel; 54. kerf; 56. oud; 58. lor; 60. vijl; 61. aga; 63. oren; 65. giraf; 67. kiev; 68. tiras; 69. ben; 70. maria. VERTICAAL: 1. Slop; 2. col; 3. avenue; 4. le; 5. tri; 6. ei; 7. lev; 9. on; 10. kassei; 11. ego; 12. talm; 14. dom; 15. sim; 18. rak; 20. aai; 23. allegro; 24. uur; 26. adapter; 27. brief; 28. maken; 29. dorst; 31. edele; 32. olm; 33. bad; 34. kea; 36. ale; 42. ridder; 44. sen; 46. unfair; 48. nel; 50. gel; 51. boot; 53. log; 54. kijf; 55. java; 57. uri; 59. rib; 60. van; 62. gei; 64. na; 66. re; 67. ka. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Putoptien; 6. stolpoort; 7. lintriest; 8. cheeriool. Verticaal: 1. Buitzicht; 2. popletten; 3. stropinie; 4. gekraslot. Anagram: 1. telg-getal-Jetlag; 2. slot-plots-Opstel; 3. toen-noest-Nestor; 4. geel-leger-Gareel; 5. heet-ether-Echter; 6. neer-meren-Noemer; 7. enig-lenig-Singel; 8. trap-apert-Panter; 9. does-sonde-Edison; 10. koet-knoet-Toekan. Gevraagd woord: JONGENSPET. Woordzoeker: MEERMIN Puzzelslang: 1. Vomeren; 2. nood; 3. drietal; 4. laai; 5. integer. Het sleutelwoord luidde: VENDELIER.

‘Eenvoudig en eerlijk’

Tekst: Hans Vaders
Foto’s: Archief

Eenvoudig en eerlijk, dat is kort samengevat wat de Portugese keuken schaft. Maar dan wel met allerlei verrassende ingrediënten zoals kaneel, kruidnagel, koriander en pepertjes als resultaat van de vroegere expansiedrift en ontdekkingsreizen en de invloed van de ex-koloniën van het zeevarende land op de lokale cuisine.

Portugal zelf verbouwt vele soorten fruit, groente, olijven en druiven. Het vlees is veelal van eigen bodem en vanwege de Atlantische Oceaankust staan er op elke menukaart in het charmante land wel voor- en hoofdgerechten met verse vis en zeevruchten en natuurlijk met de ‘goddelijke’ bacalhau, de gezouten kabeljauw. Er wordt wel gezegd dat er voor elke dag van het jaar een recept met bacalhau is in Portugal. Een vegetarische keuken bestaat er eigenlijk niet.

Mijns inziens valt de keuken van Porto en Noord-Portugal, ook wel de ‘wieg van Portugal’ genoemd met zijn rijke culturele erfgoed, te prefereren voor de eettoerist. Drink eerst een goede port of twee als aperitief en begin de maaltijd behoedzaam met bijvoorbeeld een typische ‘caldo verde’, een rijke soep van groene kool en aardappelpuree. Dit is de populairste soep van het land waar plakjes chouriço - worst - inzitten die bereid en gerookt is in de binnenlanden. Maar ook een eenvoudige goed gevulde en gekruide soep op basis van groetebouillon met aardappelen en groenten valt beslist niet te versmaden.
Het noorden staat bekend om zijn worsten en vleeswaren: de gerookte ham van Chaves en Lamego, de salpicões van Vinhais en natuurlijk de alheiras van Mirandela uit de regio Trás-os-Montes die gewoonlijk worden geserveerd met gebakken aardappeltjes en gebakken eieren.

Aan deze laatste geelachtige worst is een apart verhaal verbonden. In de tweede helft van de vijftiende eeuw verordonneerde koning Manuel, onder druk van buitenlandse invloeden, dat alle joodse inwoners van het land zich moesten bekeren tot het christendom. En wanneer niet op vrijwillige basis, dan maar gedwongen en dit overkwam nogal wat joden die echter in het geheim hun oude geloof bleven aanhangen. Om voor de buitenwereld en de machtige inquisitie toch ‘goede’ katholieken te lijken ontwikkelden ze een worstsoort die van het onreine varkensvlees gemaakt leek, De ‘alheira’ was hiermee geboren: in realiteit een worst van stevig gekruid wild en kip.

Kip was altijd al voedsel geweest dat onder de bevolking een groot bereik had. Kippen zijn immers op het platteland gemakkelijk te houden. Ook kalkoen - waarvan het vlees op voorhand met brandewijn vlak voor de slacht malser en pittiger werd gemaakt - ontbrak niet in het dieet, alhoewel deze grote loopvogels voornamelijk met Kerstmis en bij speciale gelegenheden zoals huwelijken of officiële banketten werd geconsumeerd. Lang zo slecht dus niet in vergelijking met andere Europese landen in die barre tijden.

Het hof spande lange tijd de kroon wanneer we de 17e eeuwse kroniekschrijver Garcia de Resende mogen geloven. Daar bestond het voorgerecht van een groot bacchanaal bijvoorbeeld uit een geroosterde os met daar om heen een keurige cirkel van kruidige gebraden kippen gedrapeerd. Niet voor iedereen weggelegd dus, zo’n voorgerecht.

Verder is het in Porto veel vis, complete scholen vis die langskomen en het is nogmaals vis geblazen alsof de sardines reeds voorverpakt in keurige blikjes waarin ze met tal van kruiden, zout, virgin olijfolie en hete pepers gemarineerd worden, staan te trappelen om met de stroom mee triomfantelijk in de netten van de vissers te glijden. En geef mij maar die verse ‘sardinhas assadas’ die nauwelijks aan de grillige zee onttrokken tot een verrukkelijk maal worden gegrild.

De Portugezen zijn al sinds mensenheugenis een maritiem volk dat vist en handelt. De handel in kabeljauw nam geruime tijd haast epische vormen aan, maar helaas, ik houd niet van die stokvis die nog steeds gedroogd en gezouten wordt aangeleverd omdat er vroeger koelruimten ontbraken. Maar ja, onze echte voorouders, de Cariben, naar wie de ons omringende zee werd vernoemd, deden het ook al op deze wijze en ik houd wel van tradities. En ook deze indianen wisten de inktvis, de kreeft, tonijn en allerlei soorten schelpdieren professioneel te verschalken, te drogen en in te zouten om de seizoenen daarmee door te komen en hun maaltijd mee op te fleuren en enig cachet te geven.

Maar vandaag dus maar geen specialiteit van Porto de ‘Bacalhou à Gomes de Sá’. Het wordt namelijk tijd voor een forse snack. Ik bestel in een klein restaurant een onvervalste ‘Francesinha’, letterlijk vertaald een klein Frans meisje. Hoe men in Porto in godesnaam aan deze benaming is gekomen blijft onduidelijk, maar het smaakt in ieder geval naar meer. Want wie wil nu eenmaal het oude jaar niet afsluiten met een grote sandwich, meer dan een dubbeldekker, met een keur aan flinterdun gesneden plakjes gerookte boerenham met eieren en kaas - ik kies voor de nogal sterke Queijo da Serra da Estrela - en een speciale saus op basis van bier, tomaten, kruiden en specerijen? Een eerlijk en eenvoudig maal en daar blinkt het oude Porto in uit.

Ovaltine Banana Shake

Ingredients
1 cup **Ovaltine**
3 cups low fat milk
1 cup ice
1 banana

Method
Mix in blender until smooth and frothy.

Voor AA of NA meetings of hulp
Tel:691-1929
drankdrugs@yahoo.com

Wij zijn vorig jaar alvast begonnen met het recyclen van onze boodschappentassen.

www.voedselbank-curacao.org

AMIGOE.COM
What's happening on Curaçao? For daily news and general info, visit our English website at www.amigoe.com/english

KOOK MEE MET MAY

Bacalhau met kool

1 pond bacalhau
halve witte kool, klein gesneden
1 flinke ui
5 tenen knoflook, fijngesneden
1 promèntè (of een deel ervan), zaadjes verwijderd, heel fijn gesneden
2 tomaten, ontveld en ontpit
halve cup droge witte wijn
vers gemalen zwarte peper
olijfolie

Bacalhau 12 à 24 uur weken. Van tijd tot tijd water verversen.
Bacalhau in ongeveer 15 minuten zacht koken.
Vellen en graten verwijderen. In stukjes breken.
Olijfolie verhitten en uien, knoflook en promèntè zachtjes op een middelmatig vuur gaar bakken.
De schoongemaakte stokvis toevoegen. Even meebakken.
De tomaten, de kool, de witte wijn en de peper toevoegen.
Pan sluiten en op een zacht vuur ongeveer 20 minuten laten smoren tot de kool gaar is.
Serveren met witte rijst of gekookte zoete aardappelen, gekookte bakbananen, gekookte pompoen en hardgekookte eieren.

Eet smakelijk,

May

Wijnadvies

Gazela Vinho Verde

Druifsoort: Loureiro, Pedernã, Trajadura en Azal
Streek: Minho, Portugal
Kleur: Lichtgeel
Geur: Citrus en tropisch fruit
Smaak: Frisse zuren met een licht sprankelend karakter, citrus

Bacalhau is een typisch Portugees ingrediënt. Er worden hier veel traditionele gerechten van gemaakt. Wat is dan leuker om hierbij een lichte witte wijn uit Portugal te drinken. Vinho Verde is een streek in het noorden van Portugal. De wijnen zijn heel fris en hebben niet zo’n hoog alcoholpercentage, namelijk tussen de 8.5 en 11 procent.
De Gazela Vinho Verde is licht sprankelend met de smaak van citrus en tropisch fruit. Het is een ideaal aperitiefwijntje, maar gaat ook uitstekend bij alles uit zee. Bacalhau vormt een heel belangrijk onderdeel van de Portugese culinaire cultuur. De Gazela Vinho Verde past hier uitstekend bij. Serveer hem goed koud en geniet van een authentieke Portugese belevenis.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt.

Gourmet Take Out
www.gourmettakeoutcuracao.com

Caracasbaaiweg No. 268B Tel: 767-7066 Lunes a Viernes de 11:00 am 8:00 pm

Bar Restaurant & Marina
De Kleine Wereld

Heerlijk romantisch dineren op of aan het water!

Elke dag geopend van 12.00 tot 24.00 uur.
De keuken sluit wel om 22.30 uur.

Kom en geniet van onze grote keuze wijnen, gerechten, hapjes en Belgische bieren.

Ophaalservice
Gasten van de resorts Chogogo, Papagayo, Livingstone en Morena kunnen gebruik maken van onze gratis ophaalservice.

Steengrillen
Elke dag kunt u steengrillen aan een van onze 7 grilltafels met heerlijke vis, vlees, groenten en diverse sauzen. Een echte aanrader!

Website
Wilt u meer weten/zien van de Kleine Wereld? Kijk dan op onze website www.dekleinewereld.an

Voor informatie, reservering en ophaalservice belt u

7475555 of 5233119

De Kleine Wereld, Caracasbaaiweg 407 N

‘Muzikale hommage aan Etzel Provence’

Meer dan de helft van zijn leven is Etzel Provence al verbonden aan de Muziek Academie Edgar Palm op Curaçao. 45 Jaar lang geeft hij er muziekles en 25 jaar was hij er directeur. Nu is het tijd om te stoppen, vindt hij. “Ik vind het welletjes. Nu wil ik iemand anders kopzorgen bezorgen”, zegt Provence. “Nee hoor, er moet jong bloed komen, dat is altijd goed.”

Tekst: Judice Ledeboer Foto’s: Ken Wong

Na 25 jaar directeur te zijn geweest aan de Muziek Academie Edgar Palm neemt Provence deze maand afscheid als directeur. Hij kwam 45 jaar geleden als muziekpedagoog bij de toenmalige Muziekschool, waar hij zich voornamelijk bezighield met muziekvorming en muziekopvoeding. Met een lichte toon van bitterheid zegt hij: “Ik heb getracht aan muziekvorming te doen, maar men lapt muziekvorming aan zijn laars. Taal en rekenen werden altijd belangrijk gevonden. Muziek, tekenen en handenarbeid zijn vakken achter de streep.” Hij betreurt dat duidelijk. Dan voegt hij hier nog wel aan toe dat men tegenwoordig via het vak CKV op de scholen de leerlingen iets van muziek probeert bij te brengen, maar volgens hem komt muziek er bekaaid van af en dat is altijd zo geweest. Voor hem is dat bijna een misdaad, want “door de eeuwen heen weet men wat muziek betekent voor de mens en zijn vorming.” Hij is zelf opgegroeid in een gezin waar muziek een grote rol speelde en hij weet als geen ander wat muziek met je doet.

In 1994 ging Provence met pensioen, maar hij bleef als directeur en docent bij de muziekschool. Het opgeven van zijn huidige directeurschap betekent niet dat hij helemaal weggaat bij de Muziek Academie. “Als directeur is het genoeg, maar ik ga niet weg. Ik blijf als docent. Ik geef al jaren AMV (Algemene Muzikale Vorming) en dat blijf ik doen.” Juist die muzikale vorming ziet hij als zeer belangrijk bij muziekeducatie. Het is de theorie van muziek, het oefenen van het gehoor, het leren van de muziektekens en de toonladders en verdieping ervan en op het hoogste niveau begeleidt hij de heel goede musici bij hun voorbereidingen om naar het conservatorium te gaan. Op het moment zijn er twee studenten die in dit traject door hem worden voorbereid. Een gaat volgend jaar en de ander over twee jaar en twee jaar geleden begeleidde hij twee muzikale broers. Beide broers werden op het conservatorium aangenomen. Een is er doorgegaan in de muziek en de ander is de richting van de techniek opgegaan.

Provence geeft ook nog muzieklessen (kuarta-lessen) en hij begeleidt twee koorklassen, een juniorengroep van zes tot twaalfjarigen en de seniorengroep in de leeftijd van 12 tot 21 jaar. De belangstelling voor het zingen in een koor is redelijk, vertelt hij, maar hij vindt het wel jammer dat bij het oefenen de opkomst niet altijd 100 procent is. “Als de mensen iedere keer wegblijven is het moeilijk om een geheel te krijgen en om iets voor te bereiden.”

Volgens Provence zat muziek in de familie. Zijn vader, Felipe Provence, was muzikant. Provence is niet de enige die in de muziek is gegaan, want ook een broer is musicus geworden. “We groeiden op met de muziek. Onze vader kwam thuis met vrienden muziek maken. We hoorden altijd muziek om ons heen. Als kleine jongen was ik ook al gek op klassieke muziek. Ik kende het 2e pianoconcert van Beethoven helemaal uit mijn hoofd, daar was ik gek op en op elke school die ik bezocht zat ik in de koorklas, van de basisschool tot de kweekschool.”

Zijn carrière in de muziek begon pas later, want Provence werd eerst onderwijzer. Zijn hart lag echter altijd bij muziek en schrijven.

De muziekschool zoals die er nu is, de Muziek Academie Edgar Palm, begon ooit als de Stichting Curaçaose Muziekschool, die in 1960 werd opgericht in Otrobanda. Later verhuisde deze muziekschool naar de Scharlooweg onder directeurschap van Ben Smits en tegenwoordig is de school in Emmastad gevestigd, naast de International School. De Muziek Academie biedt muzieklessen voor mensen van alle leeftijden en is dagelijks in de middaguren geopend. “Iedereen is welkom van 6 tot 100 jaar. We zijn ook geen eliteschool, want iedereen kan hier binnenstappen”, zegt Provence met veel trots. “Men kan er elk instrument leren bespelen behalve strijkinstrumenten, omdat er geen viooldocent is”, aldus Provence. De laatste viooldocent overleed in 1998.

Provence begon in de jaren 60 samen met zijn goede vriend Richard Simon en gaf blokfluit- en gitaarlessen aan kinderen van het internaat Huize St. Jozef in Santa Rosa. Hij verbond zich in 1965 aan de muziekschool die toen nog op Scharloo gevestigd was. De school ging echter in 1971 failliet en toen heeft het CCC (Cultureel Centrum Curaçao) de school overgenomen. “In de volksmond heeft men het nog altijd over de muziekschool, maar nu heet deze eigenlijk Muziek Academie Edgar Palm”, zegt Provence nadrukkelijk.

Er is per jaar een gemiddeld aantal leerlingen van 575. Leerlingen komen en leerlingen gaan. Vanaf 2009 is er echter een verhoging van het gemiddelde naar 610. Daar is Provence natuurlijk heel blij mee. De leerlingen moeten hun instrumenten zelf kopen en voor degenen die dat niet willen of kunnen is er de mogelijkheid om een instrument te huren of in bruikleen te krijgen. Vroeger kregen kinderen ook beurzen om zich verder te kunnen ontwikkelen in de muziek en dat was voor iedereen mogelijk. Helaas zijn daar geen financiële middelen meer voor. En zoals dat tegenwoordig bijna overal het geval is, is het ook de zwaarste klus voor de directeur van deze Muziek Academie om het financiële plaatje rond te krijgen. In de jaren van zijn directeurschap heeft Provence dan ook roerige tijden meegemaakt. De school ging twee keer bijna dicht omdat er geen gelden meer kwamen. Die kwamen vroeger uit Nederland, uit een bepaald fonds, maar die geldstroom hield op. Vanuit de Curaçaose overheid is er nooit hulp geweest omdat de overheid van het eiland muziekeducatie niet op de agenda heeft staan en de Academie is afhankelijk van de maandelijkse ‘schoolgelden’ en sponsoring.

Gelukkig heeft Provence ook heel veel mooie momenten meegemaakt en dan noemt hij in het bijzonder het werken met de groep ‘Muzikantios’, een groep muzikanten van de Academie met wie hij een prachtige cd maakte met hoofdzakelijk Antilliaanse muziek en tango. “Dat was geweldig. Op de cd staat zelfs een wals die aan mij is opgedragen en de cd is helemaal uniek omdat er composities van componisten van Curaçao op staan die nog nooit zijn opgenomen.” Provence staat op en loopt de kamer uit en komt terug met de cd. “Het is de laatste. Echt een collectors item”, zegt hij. Op de cover staan de muzikanten en met een toon van teleurstelling vertelt hij dat de groep uit elkaar is gevallen omdat er een paar naar het buitenland vertrokken om verder te studeren.

Tijdens zijn directeurschap heeft de bijna oud-directeur er ook voor gezorgd dat het gebouw van de Muziek Academie in Emmastad een flinke onderhoudsbeurt kreeg. In 1999 vond er een grote verbouwing plaats en onlangs is het gebouw uitgebreid met twee lokalen omdat er een tekort aan ruimte was. Nu zijn er 14 lokalen, een bibliotheek en een auditorium waar de voorstellingen plaatsvinden en waar ook geoefend kan worden.

Hoogtepunten zijn de twee concerten die er ieder jaar plaatsvinden. In juni en in december. Vorig jaar bestond het CCC 60 jaar en dat is uitgebreid gevierd met allerlei festiviteiten. Het hoogtepunt was op 30 december 2009 toen er een groot concert was in het auditorium van de Muziek Academie. Dit jaar zal er weer een bijzonder concert plaatsvinden op 18 december. Dit concert is het ieder jaar terugkomende eindejaarsconcert, maar dit jaar zit er een feestelijk of misschien een beetje verdrietig tintje aan. Het concert is een hommage aan de scheidend directeur van de Muziek Academie, aan Etzel Provence, en het is tegelijkertijd ook het afscheid van hem als directeur. Provence is er bescheiden over. “Ze wilden eerst dat ik het niet wist, maar dat ging natuurlijk niet.” In zijn hart vindt hij het natuurlijk best leuk en kijkt hij uit naar deze bijzondere avond die dit jaar in de International School plaatsvindt. Het concert is tevens een fundraising voor het CCC en men kan kaarten kopen bij het CCC en Music Store à 40 gulden.

Terugkijkend op zijn werk als directeur zegt Provence dat hij het naar zijn zin heeft gehad: “Ik kan me niet indenken dat iemand naar zijn werk gaat zonder plezier. Ik heb altijd met plezier lesgegeven en dat blijf ik in de toekomst ook doen.”

Etzel Provence tijdens het lesgeven aan jonge muzikantjes.

Etzel Provence

ÑAPA Business

11 december 2010

Business Agenda

Curaçao

UNA Fototentoonstelling Ellen Spijkstra & filmvertoning
Filmvertoning en fototentoonstelling naar aanleiding van het bezoek van studenten van de Faculteit der Technische Wetenschappen, architecten, ambtenaren en kunstenaars aan de VIIe Iberoamerikaanse architectuurbienale te Medellín, Colombia. De foto's zijn van Ellen Spijkstra, de tentoonstelling is getiteld 'Arquitectura de la calle'. De film werd gemaakt door Dolph van Stapelen.
De benadering van Medellín is om naast kwaliteitsvolle architectuur en planning ook een actieve rol toe te bedelen aan sociale programma's onder het motto 'Medellin la mas educada'. De combinatie van een bottom up gedragen sociaal programma met goede ruimtelijke herinrichtingprojecten heeft in Medellín tot een volledige heropleving van de stad en haar vroegere criminele achterbuurten geleid.
Locatie: aula UNA

Aruba

12 december Mobile Bazaar 2010
De jaarlijkse kerstbazaar van telecombedrijf Setar.

23 januari 2011: KPA's Home Security Expo
Beurs waaraan diverse bedrijven en organisaties op het gebied van veiligheid meewerken. Tijdens de beurs geeft de politie informatie over veiligheid thuis.
Lokatie: Renaissance Aruba Resort & Casino
Meer informatie: tel. 527.2976, 527.2975 of 730.6058

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Innovatieve initiatieven.
Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Lokatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

Internationaal

16-18 januari 2011: Caribbean Marketplace
Grootschalig evenement van de Caribbean Hotel and Tourism Association voor de toeristische industrie, zowel aanbieders als inkopers. Het programma bestaat onder meer uit workshops en netwerkmogelijkheden. Voor registratie, informatie, het huren van een booth en dergelijke kijk op http://www.caribbeanhotelassociation.com.
Plaats: Montego Bay Convention Center, Montego Bay, Jamaica

26-30 januari 2011: AIFW (Amsterdam International Fashion Week)
The Fashion Week bestaat uit meerdere openbare catwalk-shows, feesten, shop launches, lezingen en exposities in samenwerking met lokale musea, galleries, clubs en shops.
Plaats: Amsterdam
Meer informatie: http://www.amsterdamfashionweek.com of email: info@amsterdamfashionweek.com

27-29 januari 2011: Global Economic Summit (GES 2011)
Conferentie over handel en investeren. Sprekers discussiëren over diverse onderwerpen zoals beleidsopties, innovatie en markten, financiering en management. De top biedt deelnemers een platform voor networken, discussies en presentaties op het gebied van handel en investeren.
Plaats: World Trade Centre, Mumbai, India
Meer informatie: http://www.globalsummit2011.com of email: marketing@wtcmumbai.org

16-17 februari 2011: Caribbean Clean Energy Business Forum 2011
Het forum biedt exporteurs van schone energieapparatuur en -diensten de mogelijkheid om business projecten te ontwikkelen. Het programma bevat onder meer presentaties van experts op het gebied van schone energie uit zowel de publieke als de private sector.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: http://www.c-caa.org/pdf/Clean_Energy_2011.pdf of email ilgomez@amcham.org.do

21 t/m 31 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' en Suriname. De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean & Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, im- en export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk.

Voorlopig programma:
21-22 mei: St.Eustatius
23 mei: Saba
24 mei: St.Maarten
25 mei: Aruba
26 mei: Bonaire
26-27 mei: Curaçao
27 mei: Afsluiting Inspiratie Business Reis met Caribbean night.
30-31 mei: Vervolg Inspiratie Business Reis in Suriname.
Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Regio

's Nachts opstaan voor water

In El Salvador komt steeds minder water uit de kranen. De VN voorspellen dat het land steeds zwaarder zal worden getroffen door waterschaarste als gevolg van de klimaatwijziging. Mensen staat nu al 's nachts op om water op te slaan.

De 69-jarige Julio César Amaya staat elke nacht om 1 uur op om de kraan open te draaien. Het is het enige uur dat er drinkbaar water is in Reparto San José, een dichtbevolkte wijk in Soyapango, ten oosten van de Salvadoraanse hoofdstad. Na een uur is er geen water meer. Sommige dagen is er zelfs helemaal geen water. "Als er water is, proberen we een bassin te vullen, zodat we drie dagen voort kunnen", zegt Amaya.

300 Procent
In Centraal-Amerika dreigt El Salvador het zwaarst getroffen te worden door waterschaarste, zegt de Economische Commissie voor Latijns-Amerika en de Cariben (Cepal). De Cepal, een VN-instelling, publiceerde recent een studie over de economische gevolgen van de klimaatwijziging voor Centraal-Amerika.

Door de groei van de bevolking in Centraal-Amerika kan de vraag naar water met bijna 300 procent stijgen tegen 2050 en verzestienvoudigen tegen 2100. Door de klimaatwijziging kan de vraag nog sterker toenemen. In deze Cepal-scenario's wordt El Salvador, dat 6 miljoen inwoners telt, het zwaarst getroffen, gevolgd door Honduras en Nicaragua.

De voorspellingen over El Salvador zijn geen toeval, zegt Nelson Cuéllar, onderzoeker van de Salvadoraanse Stichting Onderzoeksprogramma voor Ontwikkeling en Milieu (Prisma). El Salvador is een van de landen in Latijns-Amerika waar de ontbossing het hardst heeft toegeslagen, en met driehonderd inwoners per vierkante kilometer is het ook een zeer dichtbevolkt land. Ruim 60 procent van de bevolking woont in de steden.

Ongelijkheid
Officiële cijfers laten zien dat slechts 55 procent van de plattelandsbevolking over een wateraansluiting beschikt; veel mensen bevoorraden zich uit putten en rivieren met water dat onveilig is.

Volgens een rapport van het VN-Ontwikkelingsprogramma (UNDP) staat El Salvador in Latijns-Amerika op de derde plaats wat treft ongelijkheid in toegang tot water. Van de rijke gezinnen heeft 88 procent water, bij de armste gezinnen daalt dat tot 44 procent.
Volgens Ángel Ibarra van de ngo Unidad Ecológica Salvadoreña (Unes) heeft de milieuschade die de mens in El Salvador heeft aangericht, gevolgen voor de hydrologische cyclus: het oppervlaktewater dringt niet meer in de bodem om de grondwaterlagen aan te vullen. In plaats daarvan vloeit het weg en veroorzaakt het zo overstromingen. In de zomer drogen de rivieren op.

Communicatie

Issuemanagement (2)

Issues worden geboren uit een trend en kunnen diverse gedaantes aannemen. Issues groeien en na een tijd komt dan de 'affaire'. Het is belangrijk om het verloop van de trend en de leeftijd van een issue te bepalen, en te bezien welke gedaantes en affaires er al geweest zijn om op die manier een voorspelling te kunnen doen over het gedrag en de impact van opponenten.

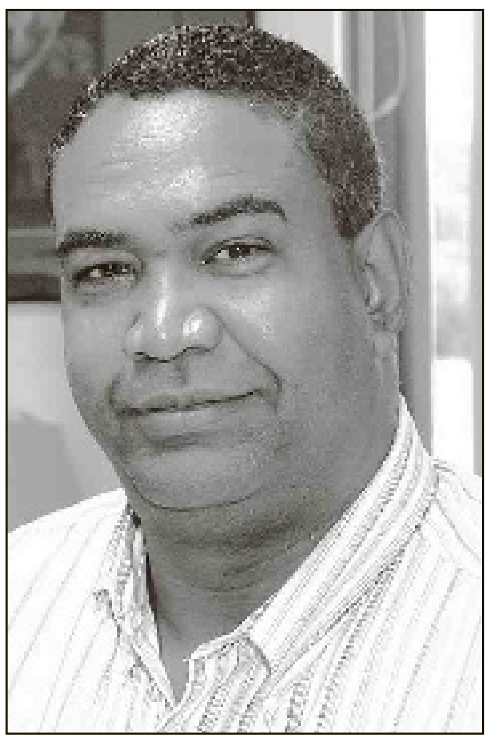
Bob Harms is communicatie-adviseur

Is er aan een aantal voorwaarden niet voldaan, dan zijn ook de gebruikte instrumenten niet levensvatbaar. Er moet een één op één relatie zijn tussen de diverse onderdelen van het uitvoerende beleid. Volgens experts wil dit zeggen dat doelgroep, boodschap, medium en tijdstip op elkaar afgestemd moeten zijn.
Een reclamecampagne kan effectief zijn, maar als de timing niet deugt en van de doelgroep niemand een boodschap aan de boodschap heeft, dan kan hij dus rustig nagelaten worden. Het hebben van een boodschap aan de boodschap is in issuemanagement een noodzakelijke voorwaarde wil men op effectieve wijze de publieke opinie beïnvloeden.

Ieder dossier dat men openslaat, over welk issue dan ook, zal een groeicurve van het issue laten zien. Bijvoorbeeld het issue over screening van gezagsdragers op Curaçao. De eerste indicatoren dat het slecht zou gaan met deze nieuwstrend issue waren publicaties in de lokale media over een 'gerucht' dat verschillende kandidaatministers een preliminaire screening niet hadden doorstaan. Een paar weken later is het zover; het waarnemend hoofd van de veiligheidsdienst wordt subiet ontslagen, meer publicaties over vermeende vervolging van ambtenaren, rechtzaken, etc. Iets dat als een op geruchten gebaseerde nieuwstrend was begonnen is nu een 'full-blown' issue geworden.

Issuemanagament is niet slechts communicatiebeleid. Maar het omgekeerde is ook waar. Men kan issues 'managen', maar zonder een helder communicatiebeleid groeien de issues alsnog door en worden publieke opinies gevormd waar de organisatie of het bedrijf veel hinder van kan ondervinden.
Issues hebben de neiging telkens volgens een bepaald patroon te verlopen. Er is een incident, een toevallige waarneming of een bewust onderzoek. Eliaan Schoonman beschrijft het proces als volgt: 'Het balletje gaat voorzichtig rollen. Er komt een opponent, meerdere opponenten. De proponent weet of van niets of reageert niet adequaat. Er begint een publieke opinie te groeien. Als de opinie luid genoeg is en door voldoende mensen gedeeld wordt, is de tijd rijp. Het wachten is op 'de affaire' en die komt altijd'. Affaires markeren de doorbraak van diverse issues, en dat zijn indicatoren die de issue-manager nodig heeft om de leeftijd van een issue te bepalen.

Bij het ontstaan van een issue is het belangrijk dat issue-managers en pr-deskundigen voor een gesegmenteerde publieksgroepenbenadering kiezen. Als het echter gaat om een ontkiemende issue, hoeft deze benadering niet de enige of zelfs niet de juiste strategie te zijn. Voor beide geldt wel dat eerst de interne communicatie op orde moet zijn, voordat er aan externe communicatie gedacht kan worden.

Bij bestaande issues kan het verstandig zijn om eerst twijfels te zaaien. Dat kan nodig zijn om de publieke discussie open te breken. Te denken valt aan het bewerkstelligen van een soort collectieve cognitieve dissonantie. Dit is vooral dienstig bij de issues die verstrengeld zijn geraakt met een set vooroordelen.

Boeken

Agenda 2011:

Coach jezelf naar succes

Veel mensen hebben goede voornemens voor het nieuwe jaar, maar slechts acht procent houdt zich daar ook aan. En dat wringt. Want juist afspraken met jezelf nakomen en je doelen bereiken, geeft energie en zelfvertrouwen.

Coach jezelf naar succes is een eenvoudige en krachtige manier om je beste jaar tot nu toe te realiseren. Een prachtige combinatie van stijlvolle agenda, praktisch werkboek en dagboek: een perfect cadeau voor jezelf of vrienden/collega's.Deze unieke combinatie van agenda en werkboek is een persoonlijke leidraad vol kennis, inzicht en inspiratie uit alle hoeken van de wetenschap, literatuur en praktijk. Elke maand heeft een concreet thema. Wekelijkse focusvragen en opdrachten helpen je om de weg te bewandelen van wens naar werkelijkheid. Door spelenderwijs aan je zelfbewustzijn en zelfvertrouwen te werken kom je tot blijvende resultaten. Coach jezelf naar succes is de ultieme steun in de rug om goede voornemens om te zetten in daden.
Marlies van der Putten en Lidwien van Wissen zijn beide succesvolle en ervaren coaches en trainers in persoonlijke groei en ontwikkeling en verbonden aan het bedrijf Quality Contact.

Titel: Coach jezelf naar succes
Auteur: Marlies van der Putten en Lidwien van Wissen
Uitgeverij: Business Contact
ISBN13: 9789047037408

Bestemming Curaçao

Wie: Isabelle en Robert
Hoe: KLM
Duur: Twee weken
Budget: Geen
Uit: Duitsland

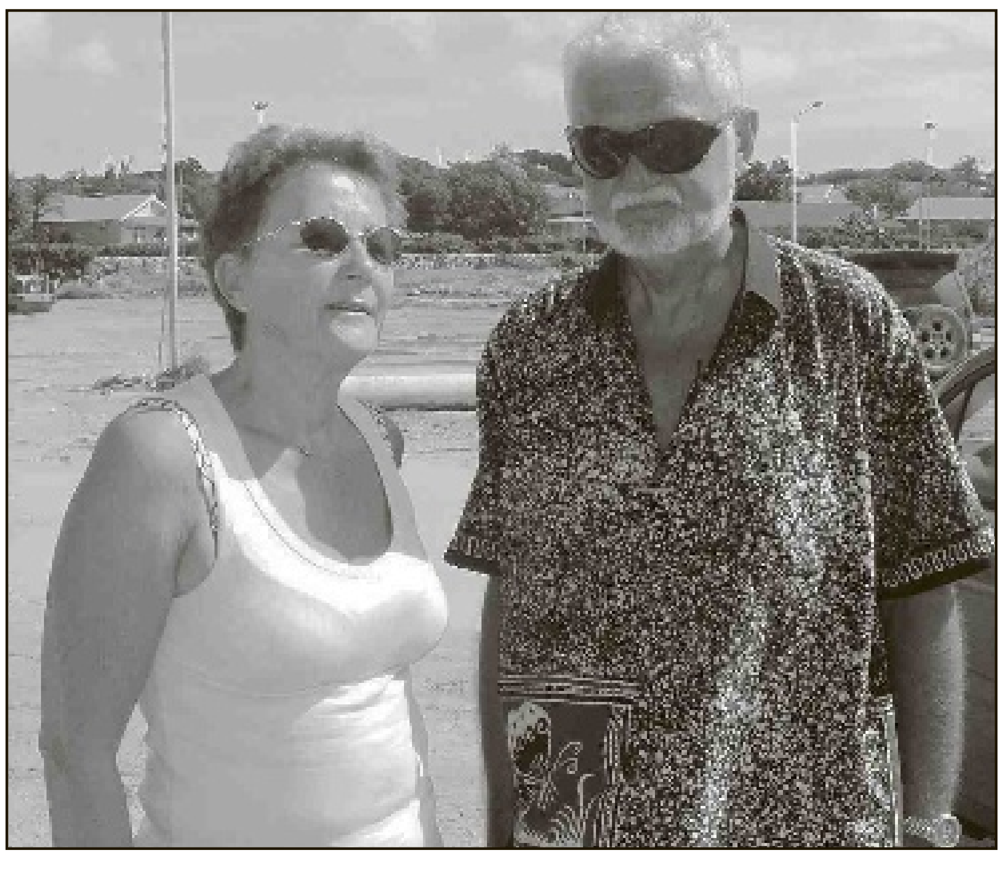

Het echtpaar Isabelle en Robert verkeert gedurende twee weken op Curaçao. Hun vakantie zit er inmiddels alweer bijna op, maar genoten hebben ze zeker. "Wij zijn hier vooral gekomen, omdat onze zoon en zijn vriendin hier al een appartement in Jan Sofat geboekt hadden. Wij zochten ook nog een vakantiebestemming en toen bleek dat er nog genoeg ruimte over was in hun appartement, was de keuze snel gemaakt."

Voor het gemak heeft het stel een auto gehuurd om zich gemakkelijk over het eiland te kunnen verplaatsen en dat bevalt hen allemaal prima. "Je kunt hier gaan en staan waar je wilt zonder dat iemand je lastig valt. Dat is bij vorige vakanties wel eens anders geweest."
Wat ze wel graag verbeterd willen zien op het eiland zijn de wegen hier en daar. "Neem bijvoorbeeld de plek waar we nu staan, Mambo Beach, je kunt hier bijna niet normaal lopen door al de blubber die er ligt. Dat kennen we in Duitsland echt niet, want daar wordt er bij gaten in wegen gelijk actie ondernomen."
Voor hun resterende dagen gaan Isabelle en Robert niet zo veel meer doen. "We zijn hier om te relaxen en eigenlijk helemaal niets te doen. We bezoeken nog een aantal stranden en dan is het weer tijd om terug te gaan naar de kou."

Huurrecht

Opzegging van de huurovereenkomst

Een huurder kan een huurovereenkomst aan het einde van de huurtermijn eenvoudig en zonder reden (met inachtneming van de opzegtermijn) opzeggen. Voor de verhuurder ligt het niet zo simpel. Hij heeft voor opzegging van de huurovereenkomst altijd toestemming nodig van de Huurcommissie.

Tekst: Susanne Klarenbeek

De Huurcommissie verleent de gevraagde toestemming niet zomaar. De verhuurder moet een goede reden hebben om de huurovereenkomst op te kunnen zeggen. Slecht huurderschap vormt een reden voor opzegging. Ook als de verhuurder een rechtmatig belang heeft bij beëindiging van de huurovereenkomst, kan de Huurcommissie toestemming verlenen voor opzegging. Zoals in een eerder artikel van mijn hand aan de orde is geweest, kan dringend eigen gebruik door de verhuurder een rechtmatig belang opleveren.

Rechtmatig belang
Ook andere omstandigheden kunnen een rechtmatig belang, en dus een reden voor opzegging van de huurovereenkomst, opleveren.

Zo kan de noodzaak om het gehuurde te renoveren of te slopen en te herontwikkelen (met name in geval van 'verkrotting') een reden zijn om de huurovereenkomst te moeten beëindigen. De te verrichten renovatiewerkzaamheden moeten dan wel zo ingrijpend zijn dat deze zeer moeilijk te combineren zijn met het voortdurende gebruik van het gehuurde door de huurder. Indien de huurovereenkomst door sloop of renovatie niet in stand kan blijven, kan de Huurcommissie aan haar toestemming voorwaarden verbinden. Zo kan de Huurcommissie bepalen dat de huurder een langere termijn krijgt voor ontruiming van het gehuurde of kan als voorwaarde worden gesteld dat aan de huurder de optie wordt verleend om na de verbouwing het gerenoveerde of nieuwe pand opnieuw te huren.

Ook de wens om een zoon of dochter in de verhuurde woning te huisvesten, kan voor de verhuurder een rechtmatig belang opleveren om de huurovereenkomst te beëindigen. Daarbij zal de Huurcommissie wel kijken naar de mogelijkheden van de zoon of dochter om elders woonruimte te vinden en een rekening houden met het belang van de huurder om de huurovereenkomst voort te zetten en daarmee het dak boven zijn hoofd te behouden.

Het rechtmatig belang van de verhuurder met als reden opzegging heeft dus een breder bereik dan alleen het dringend eigen gebruik.

De procedure
Om toestemming voor opzegging van de huurovereenkomst te verkrijgen, moet de verhuurder een schriftelijk verzoek daartoe indienen bij de Huurcommissie. De verhuurder zal in het verzoekschrift de gronden moeten vermelden waarop hij de huurovereenkomst meent te moeten opzeggen.

De Huurcommissie stuurt een kopie van het verzoekschrift aan de huurder en bepaalt een tijdstip waarop het verzoekschrift mondeling zal worden behandeld. Tijdens deze zitting wordt de verhuurder in de gelegenheid gesteld om zijn verzoek nader toe te lichten en zal de huurder mogen aangeven waarom hij zich tegen opzegging van de huurovereenkomst verzet. Naar aanleiding van al hetgeen verhuurder en huurder naar voren brengen, zal de Huurcommissie vervolgens (schriftelijk) uitspraak doen. Indien de Huurcommissie toestemming verleent voor opzegging van de huurovereenkomst, zal zij tevens het tijdstip bepalen waarop de huur een einde zal nemen.

De uitspraak van de Huurcommissie zal bij aangetekende brief aan partijen worden gezonden. Zowel huurder als verhuurder kunnen tegen de uitspraak van de Huurcommissie beroep instellen bij het Gerecht. De beroepstermijn is evenwel kort.

Beroep moet worden ingesteld binnen veertien (14) dagen na de dagtekening van de mededeling (dus niet de datum van ontvangst!) van de Huurcommissie van haar beslissing. Het inroepen van juridische bijstand bij deze procedure is zeker aan te raden.

Mr Susanne Klarenbeek is als advocate werkzaam bij SMS Attorneys at Law en is onder meer gespecialiseerd op het gebied van huurrecht.

Mens & Werk

Veranderen: hoe doe je dat?

Het jaar 2010 is bijna voorbij. De decembermaand is gezellig, maar ook onrustig, thuis en ook op het werk. Er moet van alles worden afgesloten op boekhoudkundig gebied, projecten moeten nog voor het einde van het jaar worden afgerond en betalingen moeten worden gedaan voor het einde van de maand.

Tekst: Judice Ledeboer Foto: Archief

Er hangt rond deze tijd altijd een bepaalde spanning in de lucht en na 1 januari is iedereen blij dat deze dagen voorbij zijn en gaat iedereen vol goede moed weer aan de slag. Een nieuw jaar, nieuwe kansen en een goed moment om veranderingen door te voeren En daar gaat het nu om. Wanneer en hoe voer je veranderingen door?
Eigenlijk is iedere dag een dag met nieuwe kansen en is iedere dag geschikt om veranderingen door te voeren, maar op de een of andere manier kijkt men daar niet zo naar. De mensen denken meestal in weken of maanden of jaren. 'Volgende maand gaan we de buitendienstmedewerkers trainen' of 'na de zomer beginnen we met scherpere controles op ziekteverzuim' of 'per 1 januari gelden de volgende regels'. Waarom dan pas? Waarom niet morgen al?

Een verandering doorvoeren gebeurt namelijk niet door er over te praten. Veranderen gebeurt door het te doen. Om de beleidsmakers en managers een handje te helpen volgen hieronder een aantal tips om veranderingen door te voeren op een succesvolle manier.
Er zijn diverse redenen waarom geplande veranderingen niet tot de gewenste resultaten leiden en die redenen zijn als volgt: het verhaal spreekt niet aan, de omgevingsfactoren zijn niet ondersteunend, de leiders zijn niet het inspirerende rolmodel en niet alle werknemers zijn in staat om hun nieuwe rol adequaat te vervullen. Van groot belang is het om een goed verhaal te hebben als er een verandering moet plaatsvinden. Mensen worden vooral aangesproken door verhalen die iets voor hen betekenen. Mensen willen namelijk altijd eerst weten of een verandering positief voor hen als individu uitvalt. Vervolgens willen ze weten of het goed is voor de organisatie en voor de wereld als geheel en dan willen ze weten of de verandering goed is voor de klant. Daarom is het belangrijk bij veranderingen om de medewerkers te betrekken bij een verandering en om ze zelf ook input te laten geven. Een verandering opleggen aan de medewerkers zal altijd problemen opleveren. Laat medewerkers dus meewerken aan het hoe en waarom van een verandering. Een inspirerend verhaal waar medewerkers in kunnen meedenken en zichzelf herkennen zal dus altijd goed werken.

Onder omgevingsfactoren worden ondersteuning en rechtvaardigheid als meest belangrijke punten gezien. Mensen functioneren beter als ze het gevoel van rechtvaardigheid ervaren. Uit onderzoek van prof. Ruut Veenhoven - hij wordt ook wel de 'geluksprofessor' genoemd omdat hij onderzoekt wat de mens gelukkig maakt - is naar voren gekomen dat de mens het meest gelukkig wordt als hij rechtvaardig wordt behandeld. Ook belangrijk is het gevoel dat je gesteund wordt, mentaal of fysiek en bij fysiek kun je denken aan goed materiaal waar je mee moet werken, goede stoelen en bureaus en goede, niet te koude en niet te warme, ruimtes met voldoende licht. Als er te veel bureaucratie is of als werknemers niet voldoende beloond worden voor hun werk zijn dit negatieve omgevingsfactoren die zeker niet bijdragen om veranderingsprocessen in gang te zetten. Medewerkers eerlijk belonen voor hun werk (en dat is niet alleen in geld) en ze in staat stellen om goed te kunnen werken dragen bij tot het succes van veranderingen binnen een bedrijf of instelling.

Een verandering doorvoeren wordt ook moeilijk als een directeur veel beloofd heeft en die beloftes niet is nagekomen of in een nieuwe dure auto verschijnt terwijl hij net heeft verkondigd dat er bezuinigingen moeten worden doorgevoerd. Dit getuigt niet van goed leiderschap, want de leider moet natuurlijk altijd het goede voorbeeld geven.
Het kan ook voorkomen dat medewerkers wel veranderingen willen, maar daartoe niet in staat zijn omdat zij niet over de juiste competenties beschikken. Dat leidt tot angst en verzet. Inzicht krijgen in de wel of niet aanwezige competenties bij medewerkers kan men krijgen door metingen te doen. Daarna volgt ontwikkeling van de niet aanwezige competenties en dat kan door training.
Het aardige is nu dat bovenstaande ook geldt in het privéleven. Ieder gezinslid moet begrijpen waarom een verandering altijd voordelen geeft voor zichzelf en het gezin als geheel. Ook de omgevingsfactoren zijn belangrijk. Het huis moet schoon en hygiënisch zijn en ieder gezinslid heeft zijn eigen ruimte, zijn privacy, nodig. Natuurlijk moeten de ouders of opvoeders zelf het goede voorbeeld geven en moeten zij de gezinsleden ondersteunen in hun ontwikkeling, want een ouder is eigenlijk ieks een 'leermeester'.
Een verandering doorvoeren kan dus altijd. Het goede moment kiezen is belangrijk, en iedere nieuwe dag biedt weer nieuwe kansen om een verandering door te voeren, mits bovenstaande punten in acht worden genomen, want dan is de kans op succes het grootst.

Over management

Leiding geven en organiseren (7)

'Motivatie'

In de afgelopen weken hebben we de waardevolle werken van Maslow, Herzberg, McGregor en Vroom doorgenomen. Deze beschrijven allen hoe ondernemers, managers en leiders optimale resultaten kunnen bereiken voor hun bedrijf door in te spelen op de behoeften die de mens heeft en in die behoeften te voorzien bij goede prestaties van de werknemers.

Tekst: Jan de Ruijter

Aan dat gedachtegoed wordt nog steeds gewerkt, het wordt verbeterd, verfijnd en bijgeschaafd. Zo zien we bijvoorbeeld dat een van de bouwstenen van management, de functie van 'control' in de loop der tijden werd vervangen door 'commitment'. Dure controlesystemen zijn niet langer nodig als employees commitments maken afgesproken resultaten te behalen en daar de verantwoordelijkheid voor hebben aanvaard. Leidinggeven ontwikkelt zich dan tot het verder inspireren van intrinsiek gemotiveerde werknemers waar we later nog op terugkomen. Alvorens over te gaan op de werken van Peter Drucker en het begin van Total Quality Management, zullen we nog enkele aanvullingen op het werk van Maslow en anderen doornemen.

Rensis Likert, bekend om zijn onderzoek naar managementstijlen in Amerika in de jaren 60, verbond motivatie en presteren aan de toegepaste managementstijl. Hij onderscheidde vier stijlen: De autoritaire stijl: besluiten worden door managers gemaakt, employees moeten die uitvoeren desnoods door middel van 'fear and threats'. Vriendelijk gezaghebbend: de besluiten worden door de top genomen maar medewerkers worden gemotiveerd door beloningen voor hun prestaties zonder daarbij vrees en angst aan te jagen. Consultatief: medewerkers worden gemotiveerd door beloningen en enige betrokkenheid. Participatief: managers hebben compleet vertrouwen in hun medewerkers, betrekken hen volledig bij besluiten, er is een teamgeest en de medewerkers voelen zich verantwoordelijk voor het bereiken van de organisatiedoelen. Slechts onder deze laatste managementstijl kunnen medewerkers volledig gemotiveerd presteren.

Het werk van Likert is uitermate belangrijk, omdat het merendeel van bedrijven en organisaties gemanaged wordt met de eerste drie stijlen en bedrijven geleid op een paticipatieve manier zijn helaas nog ver in de minderheid. Elke manager, ondernemer en leider dient zich dus te realiseren dat de richtlijnen van Maslow en anderen alleen tot hun volle recht komen bij een participatieve managementstijl en dat toepassing van de andere stijlen nooit tot optimale resultaten zal leiden. Persoonlijk wil ik daar nog bij aantekenen dat ook bij de opvoeding van kinderen, ouders (en dat zijn ook leiders) helaas vrijwel uitsluitend en geheel onterecht en verkeerd, de eerste stijl hanteren.

David McClelland, een Amerikaanse wetenschapper en psycholoog, legt het accent op vier andere behoeften dan die van Maslow namelijk op de behoefte aan Achievement, Affiliation, Power en Avoidance en beschrijft deze in The Achieving Society van 1961 als volgt: Voor mensen met een grote behoefte aan succes is die drang hun allergrootste of zelfs enige drijfveer, ze werken het liefst alleen of met andere succesvollen en ze willen graag feedback over hun functioneren. Zij worden goede leiders maar verwachten vaak teveel van anderen. Mensen met veel behoefte aan goede relaties met anderen (affiliation) willen vaak boven alles geliefd zijn, conformeren zich aan de groep, werken graag met anderen, zoeken van nature naar werk waarbij veel contact met anderen is en zijn daardoor erg geschikt voor de service industry. Mensen met een grote behoefte aan macht zijn vaak disfunctioneel, voor hen is macht uitoefenen over anderen belangrijker dan het behalen van de organisatiedoelen. Mensen die liever veel contact vermijden (avoidance) hebben faalangst, angst voor afwijzing en hebben veel spanningen, dit alles bewust of onbewust.
Mensen met deze verschillende behoeften moeten ook verschillend gemotiveerd worden, en kennis van deze behoeften moet gebruikt worden bij de selectie voor hun positie binnen een organisatie. Mensen hebben vaak meerdere van deze behoeften, maar meestal is er één dominant. Verder was McLelland ook de eerste die wist te stellen dat geschiktheid en motivatie bepalend zijn voor iemands succes en niet intelligentie.
De Amerikaanse gedragspsycholoog John Stacey Adams ontwikkelde zijn Equity Theory (1965) die we hier volledigheidshalve behandelen. Hij stelde dat motivatie alleen mogelijk is wanneer employees vinden dat de beloningen die zij ontvangen eerlijk zijn voor het werk dat zij leveren en dat tevens als rechtvaardig ervaren in verhouding met beloningen aan en prestaties van anderen binnen de organisatie. Tot hun bijdragen wordt dan gerekend hun tijd, inspanning, bekwaamheid, loyaliteit, vastberadenheid, enthousiasme, opoffering, dus ook hun attitude, houding en gedrag.

Kennis van deze theorie laat een goede manager beseffen dat het inderdaad belangrijk is dat het totale beloningssyteem in zijn organisatie rechtvaardig is, maar verder heeft de tijd geleerd dat de houding die sommigen hebben zichzelf te vergelijken met anderen een kwalijke zaak is die ontmoedigd en zelfs niet toegelaten moet worden. Criticizing, complaining, comparing en competing zijn de 'four deadly sins' binnen een organisatie, stelt de bekwame expert Stephen Covey terecht over het maken van vergelijkingen met anderen.

Ook over de Reinforcement Theory van B.F. Skinner wil ik kort zijn en vermeld deze alleen omdat deze theorie op enig moment zozeer in trek was dat internationale maatschappijen speciale trainers de wereld instuurden om deze theorie te 'preachen'. Reinforcement stelt dat het toedienen van een reinforcer menselijk gedrag regelt. Door het geven van een beloning of door het niet geven van een straf, wordt goed gedrag gestimuleerd. Intrinsieke behoeften en beweegredenen van mensen kunnen volgens deze theorie buiten beschouwing worden gelaten omdat gedrag alleen bepaald zou worden door de consequenties aan dat gedrag verbonden. Een onverantwoorde vereenvoudiging en de goede lezer begrijpt inmiddels door het lezen over Maslow en anderen dat het menselijk gedrag gecompliceerder is. De reinforcementtheorie heeft nog enige waarde voor kinderen en in een schoolklas.

Met het lezen over Maslow, Herzberg, McGregor, Vroom, Likert en McLelland, kent u thans de basis over alles wat met motivatie te maken heeft en is het gemakkelijk om de laatste boeken daarover te lezen en te begrijpen. Hoe dit toe te passen en van uw organisatie een participatieve te maken behandelen we later nog. De volgende keer vervolgen we met de modernere denkers zoals Peter Drucker.

Jan de Ruijter is managmentconsultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com.

‘Een nieuw huis voor Curaçao’

Op 30 mei 2011 gaat de 36e conferentie van de ‘Caribbean Studies Association’ (CSA) van start, gefaciliteerd door de Universiteit van de Nederlandse Antillen op Curaçao. Het thema ‘Building a New House: Towards New Caribbean Futures in an Age of Uncertainty’, slaat de spijker op de kop van Curaçao, dat sinds 10/10/10 zelf aan een nieuw huis bouwt. Een prachtige kans dus voor lokale wetenschappers, activisten, kunstenaars en beleidsmakers om de circa 500 aanwezige Caribeanisten wereldwijd te informeren over de boeiende ontwikkelingen in ons eigen land.

Tekst: Maya Mathias en Marijke Winkel

Curaçao was al twee keer eerder gastland voor de conferenties van de CSA. Dr. Rubya Maduro, een bekende Curaçaose onderzoeker en promovendus, ziet de conferentie als een uitgelezen mogelijkheid om Curaçao wereldwijd beter op te kaart te zetten. Maduro: “Onze lokale wetenschappers publiceren voornamelijk in het Nederlands. Hierdoor hebben andere (Spaans- en Engelstalige) Caribeanisten weinig toegang tot informatie over onze eilanden in de Caribische Zee. Wij roepen Curaçaose academici en deskundigen van de andere eilanden van de ‘Dutch Caribean’ van harte op om lid te worden van de CSA en een eigen paper te presenteren op de aankomende conferentie in mei.”

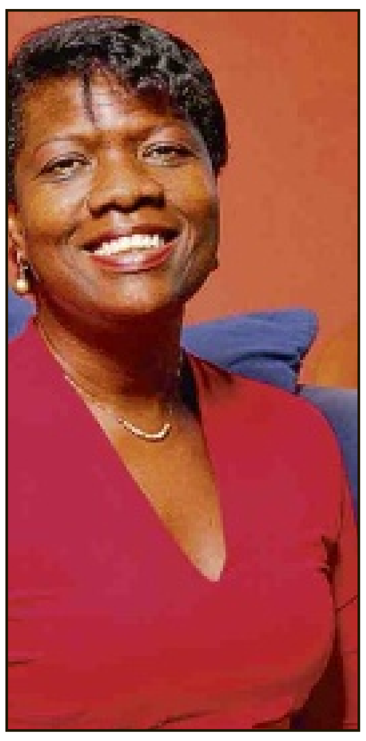

Rubya Maduro

Lokale academici

Dat lokale onderzoekers, specialisten en studenten meedoen aan de conferentie is belangrijk. Maduro: “Onze academici krijgen de kans om hun onderzoeksvaardigheden weer op te poetsen en worden tegelijkertijd ook uitgedaagd om de vele ideeën en mogelijke ergernissen die zij tijdens hun onderzoekswerk opdoen, te onderbouwen en te presenteren aan een welwillend en geïnteresseerd publiek.” Wie een paper presenteert, doet dat in een panel met 3 à 4 collega-Caribeanisten, die andere gebieden van het Caribisch gebied bestuderen. Hierdoor worden eigen onderwerpen in een bredere context met vakcollega’s besproken en bestudeerd. Maduro: “Wie weet, worden de papers van onze eigen onderzoekers straks zinvol gebruikt door onze lokale beleidsmakers, die ook op de conferentie aanwezig zullen zijn.”

Netwerken

Behalve de kans om van gedachten te wisselen met andere Caribeanisten, biedt de CSA-conferentie ook kansen om het eigen netwerk uit te breiden. Maduro: “Het is een uitstekende manier om de andere eilanden van het Caribisch gebied (beter) te leren kennen, niet alleen tijdens de vele boeiende presentaties, maar ook tijdens de informele en gezellige activiteiten buiten de conferentie-uren.”
Mark Hawkins is voorzitter van het lokaal organiserend comité van de conferentie. “De ‘Caribbean Studies Association’ (CSA)”, zegt hij, “promoot het Caribische gebied als studieobject vanuit een multidisciplinair en multicultureel perspectief. De CSA is voornamelijk een vereniging voor wetenschappers en praktijkmensen die de Caribische regio intensief bestuderen, inclusief Centraal Amerika en het Caribisch kustgebied van Zuid-Amerika.

De organisatie is niet gelieerd aan private of overheidsinstellingen en heeft een non profitkarakter. Lidmaatschap staat open voor iedereen die de doelstelling van de vereniging deelt, ongeacht academische achtergrond, professie, ideologie, woonplaats, etnische achtergrond of nationaliteit.”
“De vereniging telt meer dan duizend leden, afkomstig uit de Caribische regio, maar ook uit Noord- en Zuid-Amerika, Europa, Afrika en andere landen. Veel Amerikaanse en Canadese leden komen oorspronkelijk uit het Caribisch gebied of zijn kinderen van Caribische emigranten. Van 30 mei tot en met 3 juni 2011 faciliteert de UNA de 36e CSA conferentie. Het wordt de derde keer dat de UNA als gastheer optreedt.”

Wat is het doel van CSA?

Hawkins: “Het belangrijkste doel van de CSA is het delen van kennis en ideeën, het genereren van oplossingen en het oplossen van conflicten ten aanzien van thema’s die van groot belang zijn voor het Caribisch gebied. Tijdens de UNA-conferentie in 2011 zullen circa 500 academici, gespecialiseerd in geschiedenis, cultuur en vele andere aspecten van de Caribische samenleving bijeenkomen in het World Trade Center om presentaties te houden over allerlei boeiende onderwerpen in de Caribische regio. CSA-leden hebben vaak belangrijke en zelfs leidende rollen gespeeld in het Caribische gebied en waardevolle bijdragen geleverd aan overheden en universiteiten. CSA-leden waren vaak specialisten en leiders uit de publieke sector of uit internationale en regionale organisaties en veel leden vervullen momenteel seniorposities binnen Caribische, Noord-Amerikaanse en Europese universiteiten of zijn werkzaam als beleidsmaker, activist en kunstenaar.

Wat is het thema van het komende CSA-congres?

“Het thema luidt ‘Building a New House: Towards New Caribbean Futures in an Age of Uncertainty’. Toevalligerwijs blijkt de keus van Curaçao als conferentielocatie zeer geschikt omdat Curaçao vanaf 10 oktober 2010 ook zelf haar huis aan het bouwen is.Wij hopen ook dat een of meer panels van lokale onderzoekers tijdens de conferentie presentaties zullen geven over de ontwikkeling van Curaçao en haar geschiedenis. Nu wij de eenentwintigste eeuw in zijn gestapt, ervaren wij dat de tijd van globalisatie nieuwe onzekerheden en onvoorziene consequenties meebrengt voor de Caribische regio. Nieuwe economische grootmachten zoals China en India tonen grote interesse in onze regio en de sociale en politieke ontwikkelingen in Caribische naties zoals Cuba en Venezuela zullen in de regio ook zeker effect sorteren.”

Het lokaal organiserend comité met uiterst rechts Mark Hawkins.

Waarom is deelname van Curaçaoënaars zo belangrijk?

“Sinds de eerste conferentie in 1975, gehouden in San Juan, Puerto Rico, biedt CSA honderden wetenschappers en geïnteresseerden een plek waar zij hun ideeën en werk kunnen presenteren en bediscussiëren. Onze conferenties hebben een belangrijke netwerk- en aanmoedigingsfunctie voor lokale studenten en onderzoekers uit Curaçao en stimuleren interesse in sociale, economische, politieke en culturele ontwikkelingen in de regio. Participatie van lokale wetenschappers, kunstenaars, activisten en beleidsmakers is belangrijk omdat de voormalige Nederlandse Antillen niet zo bekend zijn, zelfs niet onder wetenschappers die de Caribische regio bestuderen. Deze conferentie stelt hen in staat om bekende en beroemde Caribeanisten van over de hele wereld van wezenlijke en actuele informatie over onze eigen (ei)landen te voorzien.”

Wie mogen er allemaal papers presenteren?

Mark Hawkins: “Naast de open uitnodiging voor lokale onderzoekers en wetenschappers om panels te vormen in de vorm van groepen van 3 à 4 onderzoekers die aan elkaar gerelateerde onderwerpen presenteren, is het overige publiek ook meer dan welkom. Zij kunnen de conferentie ook bijwonen en genieten van de vele prikkelende presentaties. Voor meer informatie over onze Caribbean Studies Association, kunt u onze website bezoeken op www.caribbeanstudiesassocation.org.

Wat is de deadline inzake de presentaties?

“Geïnteresseerden kunnen hun voorstel (een samenvatting van hun presentatie binnen hun panel) online indienen met behulp van de online-formulieren op www.caribbeanstudiesassociation.org. De deadline hiervoor is 15 december 2010.”

Voor meer informatie over panelpresentaties of panelsponsoring kunt u contact opnemen met Dr. Mark Hawkins, voorzitter van het CSA lokaal organiserend comité, mark.hawkins@una.an en/of Dr. Francis de Lanoy, treasurer, van het CSA lokaal organiserend comité, francis.delanoy@una.an.

Op de website: http://www.caribbeanstudiesassociation.org/en/index.html vindt u verder alle benodigde informatie.

MKB

Projectmanagement: van plan tot duurzame realisatie (3)

‘Stakeholders’

Mamai wil de taart morgen bakken, dan heeft ze tijd. Leslie wil hem nu! en gaat vast jengelen. Ieder project heeft ze: stakeholders. Personen die belang hebben bij en een relatie hebben met het project. Daardoor hebben zij invloed op het project. Zij kunnen dus bijdragen aan het slagen van het project.

Tekst: Usona

Het is handig om grip te krijgen op deze stakeholders en daarmee het succes van een project. Usona heeft ruime lokale ervaring met het beoordelen, begeleiden en zelf uitvoeren van projecten. Op basis van die ervaring geeft Usona tips die bijdragen aan de realisatie van duurzame projecten.

Neem een tuincentrum dat uit gaat breiden met een kas om exclusieve planten te kweken. De kas krijgt een geautomatiseerd waterafgiftesysteem waarin ook meteen voedingsmiddelen zijn opgenomen. Een generator is nodig zodat ook bij stroomuitval de water- en voedingstoevoer doorgaat. De stakeholders zijn dan onder anderen de eigenaar(s), werknemers, leveranciers, klanten, bank, overheid, nutsbedrijf, media en omwonenden. Het is bij zo’n uitbreidingsproject van belang om na te gaan wie in de verschillende fasen de stakeholders zijn en wat hun belangen zijn. In de beginfase speelt het verkrijgen van financiering en de benodigde vergunningen. In een volgende fase van het project kan snel bouwen van de kas het belangrijkste zijn. De ondernemer moet steeds bepalen welke aandachtspunten spelen tussen hem en de stakeholders en hoe hij deze aandachtspunten aan kan pakken. Het gewenste resultaat is dat de ondernemer de stakeholder voor zich wint en de stakeholder meedenkt en meebeweegt met de onderneming. De bank verstrekt snel een lening, de bouwvergunning is op tijd binnen, de leverancier zorgt dat de vaklui op tijd aanwezig zijn om de kas op te trekken, de Milieudienst is tevreden over de opslag van de chemicaliën. Meedenken en meewerken van de stakeholders verhoogt de kans op succes.

Stakeholdermap

Het maken van een stakeholdermap is niet moeilijk. Een groot vel papier volstaat. In het midden staat het project ‘Nieuwe kas en generator’ en daaromheen alle stakeholders die men kan bedenken, van overheid en bank tot familie en vrienden. In deze wirwar van relaties is wel een onderscheid aan te brengen. Sommige stakeholders zijn uiterst belangrijk voor het welslagen van het project, anderen hebben minder invloed. Sommige stakeholders zijn voorstanders (de leverancier van de kas) anderen zijn tegenstanders (de omwonenden, bang voor geluidsoverlast). Iedere stakeholder heeft een ander beeld van het project. En vraagt zich af wat het project voor hem of haar oplevert. Zowel in positieve als negatieve zin. Als je weet wat de verwachtingen zijn, kun je er als ondernemer beter mee omgaan. De buurtbewoners, bang voor geluidsoverlast, krijgen in een vroeg stadium te zien dat er een (bijna) geluidsdichte behuizing om de generator komt. De kweker laat zien dat hij hooguit 20 dagen/avonden per jaar de generator aan zal moeten zetten. Dat levert al een ander beeld op van de mogelijke overlast. Dat wil niet zeggen dat je het iedereen naar de zin moet maken. Dat kan eenvoudigweg niet. Wel weet je welke stakeholders je minstens mee moet krijgen om het project te laten slagen.

Stakeholderanalyse

Met het schema Belang/Impact kan de ondernemer per stakeholder nagaan hoe belangrijk deze is voor het project en welke invloed deze stakeholder kan hebben. De bank staat wat afstandelijk tegenover het project totdat de kweker aan kan tonen dat er behoefte is aan de exclusieve planten en dat zij de winstgevendheid van zijn bedrijf zullen vergroten. Dat garandeert het tijdig afbetalen van bestaande schulden. Als de bank het belang van het project inziet, willen ze meedenken en snel beslissen over de lening. De media hebben een belang bij het project als nieuwsitem. Als het om exclusieve planten gaat, kunnen zij de klanten alvast warm maken. Voor hetzelfde geld scharen zij zich achter de buurtbewoners die bezwaar maken vanwege de verwachte geluidsoverlast of aantasting van hun uitzicht.
Om grip te krijgen op de stakeholders is het niet alleen van belang om te kijken naar hun Belang/Impact maar ook naar de aard van de relatie tussen de ondernemer en de stakeholder, de afbeelding Inhoud/Vertrouwen. De ondernemer heeft alle vertrouwen in de voorman van de kwekerij en dat is wederzijds. De voorman heeft wel veel open aanmerkingen op de constructie van de kas en de plaats op het terrein. Hij twijfelt aan het project, maar is onmisbaar in de uitvoering ervan. De ondernemer zal dus met de voorman aan tafel moeten gaan zitten om naar zijn bezwaren te luisteren en de kritiek van de voorman te weerleggen of de plannen aan te passen.

Checklist

- Wie zijn de belangrijke actoren?
- Plaatsen op een omgevingskaart
- Per actor belang in kaart brengen (proces en resultaten)
- Per actor invloed/impact in kaart brengen
- Per actor houding op inhoud bepalen (positief/neutraal/negatief)
- Per actor de relatie bepalen (warm, lauw, koud)
- Inschatten van de relaties rond de actor
- Vaststellen mogelijkheid tot beïnvloeding vanuit het project
- Vaststellen van de acties richting actoren

– Organiseren
- Stuurgroep, klankbordgroep, interviews, workshops

– Communiceren
- Commitment wordt verkregen door dialoog (vertellen én luisteren), niet door eenrichtingsverkeer

– Het betrekken van stakeholders betekent niet dat je consensus moet bereiken!

Inhoud en vertrouwen.

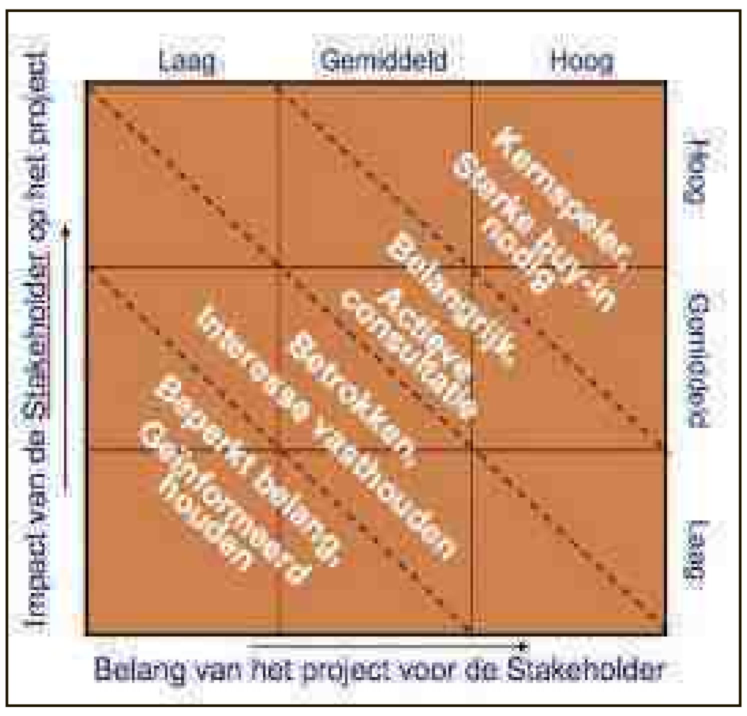

Belang en impact.

Usona is verantwoordelijk voor een rechtmatig en doelmatig beheer van de gelden die donoren beschikbaar stellen aan Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba voor ontwikkelingsprojecten. In die rol beoordeelt Usona projectvoorstellen en monitort zij de uitvoering van goedgekeurde projecten. Usona is zelf projectleider voor de EU-programma’s: Bonaire Sewerage and Sanitation en Urban Infrastuctures for Socially Deprived Communities op eerdergenoemde vijf eilanden. Meer informatie op www.usona.an.

USONA

Duurzame ontwikkeling: Praktische levenswijze? (4)

'Sa pa bo tin un bida relahá'

De zoektocht naar mensen die duurzame ontwikkeling tot een praktische levenswijze maken brengt mij deze keer naar een charmante, veelzijdige en ambitieuze vrouw: Cynthia Buntenbruch, eigenaresse van gezondheidscentrum Relaxe au Paradis, bedenker en grondlegger van haar eigen bewustzijnsprogramma Relaxe lifestyle én sinds kort de nieuwe eigenaresse van Green Island Products.

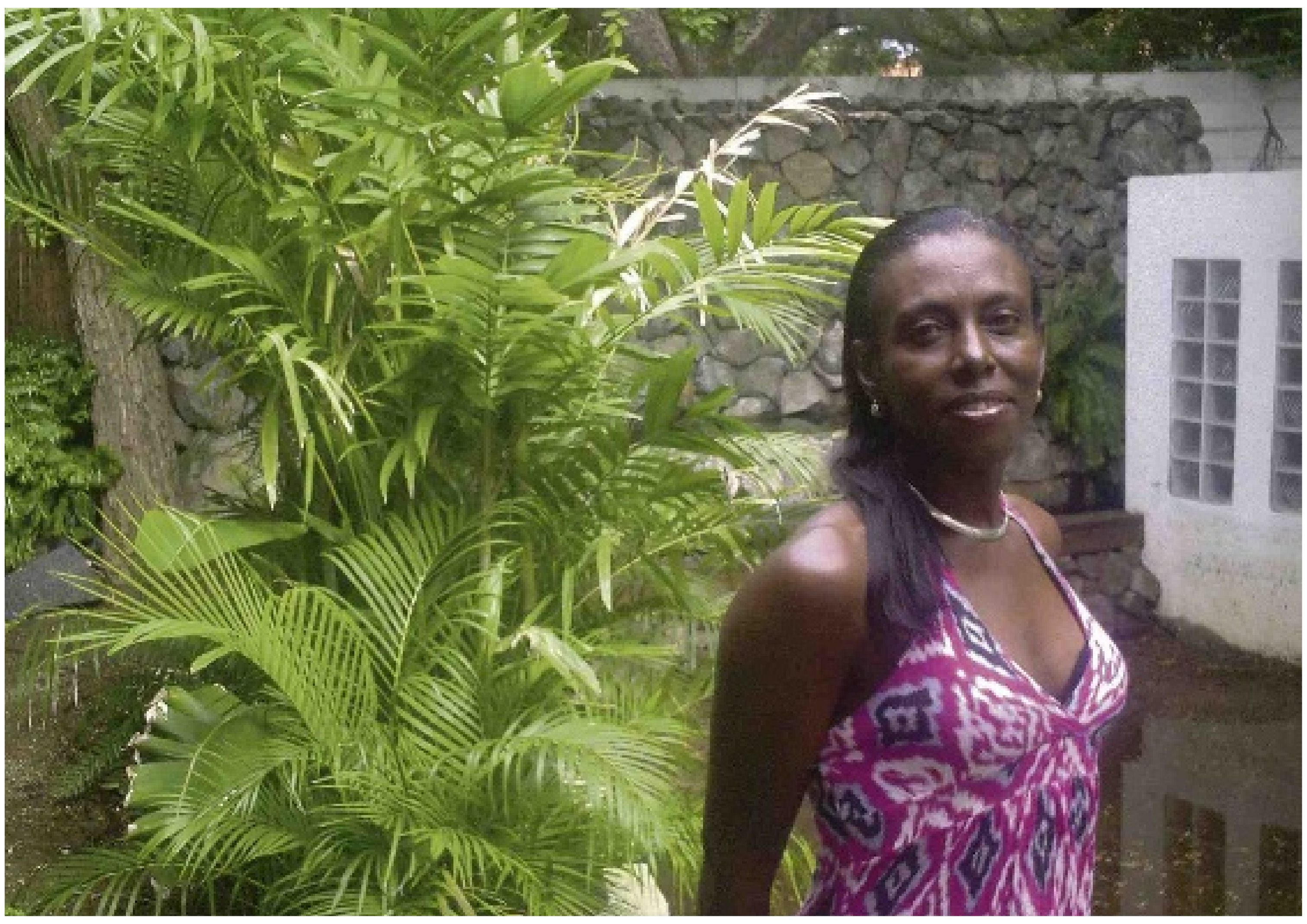

Cynthia Buntenbruch

Tekst en foto's: Shakti Aroena Lakhi

Buntenbruch gaat in haar werk op een bijzondere en innovatieve manier om met haar cliënten. Als een cliënt een fysiek probleem (rug-, schouder- of nekklachten, overgewicht, stress) heeft, gaat zij holistisch en preventief aan de slag met deze persoon. Zij behandelt namelijk niet alleen de klacht middels massages, spa's en gezondheidsproducten, zij kijkt eveneens wie deze persoon is, waarom deze persoon deze klachten heeft en wat zijn manier van leven is (holistische benadering). Vervolgens gaat zij samen met de persoon aan de slag hoe deze fysieke klachten bestreden of voorkomen kunnen worden (preventie).
Haar authentieke aanpak komt terug in de manier hoe zij haar welness centrum en de activiteiten hieromheen vormgeeft. In Relaxe au Paradis kunnen personen middels massages, spa's en sauna hun fysieke klachten verhelpen. Tijdens deze behandelingen wordt onder meer gebruik gemaakt van Green Island Products met natuurlijke ingrediënten als basis die grotendeels van Curaçao afkomstig zijn. Ook worden deze producten hier gefabriceerd, zonder toegevoegde kunstmatige kleur- en geurstoffen en ze zijn niet getest op dieren.

Relaxe lifestyle
In het relaxe lifestyle-bewustzijnsprogramma richt Cynthia Buntenbruch zich op het voorkomen van diverse klachten en ziekten. Vanuit verschillende thema's gaat zij aan de slag: body-mind relatie, (gezonde) voeding en beweging. In het eerste thema gaat zij in op de relatie die de cliënt heeft met zijn lichaam. Hoe kijkt hij ernaar, wat vindt hij van zichzelf en hoe voelt hij zich? Het tweede thema haakt in op het eerste en brengt in kaart wat de eetgewoonte van deze persoon is en hoe hij zijn eigen eetpatroon voor zichzelf kan creëren om lekker in zijn vel te zitten. Als laatste is inzicht in de mate van beweging in het dagelijks leven van belang om zodoende het lichaam gezond en fit te houden door middel van bijvoorbeeld fitness of hydrotherapie.

What you know, is what you practice
Wat wil Cynthia uitdragen naar de gemeenschap? Zij is van mening dat de hedendaagse mens door zijn onbewuste manier van leven een disbalans creëert, waardoor welvaartsziekten, zoals suikerziekte, hart- en vaatproblemen, stress, depressie en kanker vrij spel hebben. En vooral door beïnvloeding vanuit de leefomgeving die bol staat van fast food-ketens en waar alles snel en gemakkelijk moet zijn, wordt het proces naar een onevenwichtig leven versnelt. Wij zijn het gevoel met onszelf en de natuur kwijtgeraakt, zodat in deze wereld van weelde en luxe het moeilijk is om onze eigen grenzen te bepalen. Een snelle hap bij de Mac is aantrekkelijker dan een gezonde zelf gekookte maaltijd. Liever met de auto naar de Chinees die een kilometer verder ligt dan een stukje wandelen. De nadelige gevolgen die dit handelen heeft, willen wij (on)bewust niet erkennen en we blijven hangen in hetzelfde patroon: What you know, is what you practice.

Hoe meer, hoe beter
Als individu zijn wij verslaafd geraakt aan de overmatige luxe om ons heen en klampen we ons geheel hieraan vast en willen steeds meer hiervan. Het moet allemaal sneller, mooier en geavanceerder, terwijl we vergeten dat wat wij eigenlijk hebben al goed genoeg is. De focus van de hedendaagse maatschappij ligt dus niet op 'wat ik heb, is goed', maar 'hoe krijg ik meer'.

Persoonlijk geluk
Het is niet de intentie van Buntenbruch ons welvarende leven negatief te veroordelen. Juist niet, zij pleit ervoor dat wij stilstaan bij het feit hoe gemakkelijk de dingen zijn geregeld, waardoor wij als de tijd goed wordt besteed meer tijd voor onszelf hebben. Want Cynthia weet als geen ander welke voordelen ons comfortabele leven heeft. Cynthia is namelijk geboren en getogen op Banda'bou. Zij is opgegroeid in een natuurrijke omgeving waar destijds geen water en elektriciteit was. Haar hechte verbinding met de natuur komt hier vandaan. En desondanks waren zij en haar familie 'happy'. Met de intrede van waterleiding en elektriciteit beaamt zij dat hun leven gemakkelijker werd, maar niet gelukkiger. Haar gevoel voor persoonlijk geluk was haar inziens hetzelfde gebleven. Omdat zij besefte dat alles wat zij had goed en genoeg was. Zij streefde niet naar meer. En dat is nu juist wat heden ten dage anders gaat. Wij ontlenen onze identiteit en persoonlijk geluk aan het steeds meer willen hebben van materiële zaken.

Alles in eigen huis
Wat zij haar medemens wil meegeven is te genieten van de dingen die je al hebt. En juist het genieten van de hele kleine en simpele dingen uit het leven laten je realiseren dat je eigenlijk niets nodig hebt in het leven. Geniet van het gelach van een kind, de geur van bloemen, de warmte van de zon of de koelte van de wind. Dit maakt het leven een stuk gemakkelijker en relaxter. Sa pa bo tin un bida relahá. Dit is de basis van haar bewustzijnscursussen.
Door steeds meer te willen vergeet het individu behalve het contact met zichzelf ook het contact met de natuur en wat de helende invloed is van de natuur op ons welzijn. De genezende kracht van de natuur verwerkt Cynthia in haar Green Island Products, die zij op haar beurt weer gebruikt in haar behandelingen. Zodoende brengt zij haar klanten alsnog een stapje dichterbij de natuur. Daarnaast creëert zij ook het besef dat eigengemaakte producten dicht bij huis minstens zo goed zijn als de dure geïmporteerde. Ook hier weer: wij hebben alles in eigen huis.

Toekomst
Hoewel Cynthia Buntenbruch al hard aan de weg timmert, heeft zij een paar ideeën die zij in de (nabije) toekomst wil uitvoeren. Zo wil zij op korte termijn beginnen met Healhty Happy Hours, waarbij de gasten genieten van lekkere en gezonde drank en voedsel.
Met de Green Island Products wil zij in de toekomst meer gebruik maken van de diversiteit van Curaçaose ingrediënten. Ze wil vergeten kruiden (kalebas, basora pretu) in de Green Island Products gaan verwerken om zodoende de werking en het gebruik hiervan weer bekend te maken en te herintegreren in de Curaçaose cultuur.
In het kader van haar jubileum besteedt Green Island Products in januari aandacht aan bewustwording inzake het gebruik van natuurlijke producten ter ondersteuning van een goede gezondheid.

Duurzame rode draad
Ook in dit verhaal van Cynthia zit de duurzame rode draad. Vooral de balans die zij creëert tussen micro- en meso- niveau komt duidelijk naar voren. Zij is opgegroeid in een eenvoudige en natuurrijke omgeving en heeft een gelukkige jeugd gehad. Hierdoor heeft zij geleerd wat zij in haar leven belangrijk vindt (micro-niveau). En omdat zij zich hiervan bewust is, maakt zij dit middels haar werk aan haar cliënten duidelijk. Zij begeleidt hen in hun proces om weer een gezond en gelukkig leven te hebben (meso-niveau).
Ook de balans tussen de 4 p's is in dit verhaal goed te herkennen. Het sociale aspect (people) zit in het feit dat Cynthia haar klanten bewust maakt van het belang van een gezond leven. Aandacht voor de leefomgeving (planet) is terug te vinden in de ingrediënten van Curaçaose bodem die zij gebruikt in de Green Island Products die bovendien op Curaçao vervaardigd zijn. En dit alles doet zij met hart en ziel (pleasure) en het brengt haar ook nog brood op de plank (profit).

Voor meer informatie: www.relaxauparadis.com relaxlife.auparadis@gmail.com

De Ñapa besteedt al enige weken aandacht aan duurzame ontwikkeling. Een ontwikkeling waarin tegemoet wordt gekomen aan de behoeften van huidige generaties zonder de mogelijkheden weg te nemen dat toekomstige generaties in hun behoeften kunnen voorzien. Duurzame ontwikkeling richt zich op de 4 P's: people (sociaal-cultureel), planet (leefomgeving), profit (financieel) en pleasure (plezier). Daarnaast zijn er vier niveaus van duurzame ontwikkeling te onderscheiden, de 4 M's: micro, meso, macro en mega. De ideale situatie voor duurzame ontwikkeling is wanneer de 4 P's en de 4 M's evenwichtig met elkaar verbonden en in balans zijn. In deze serie artikelen zal worden getoond hoe mensen als u en ik persoonlijk invulling geven aan duurzame ontwikkeling.
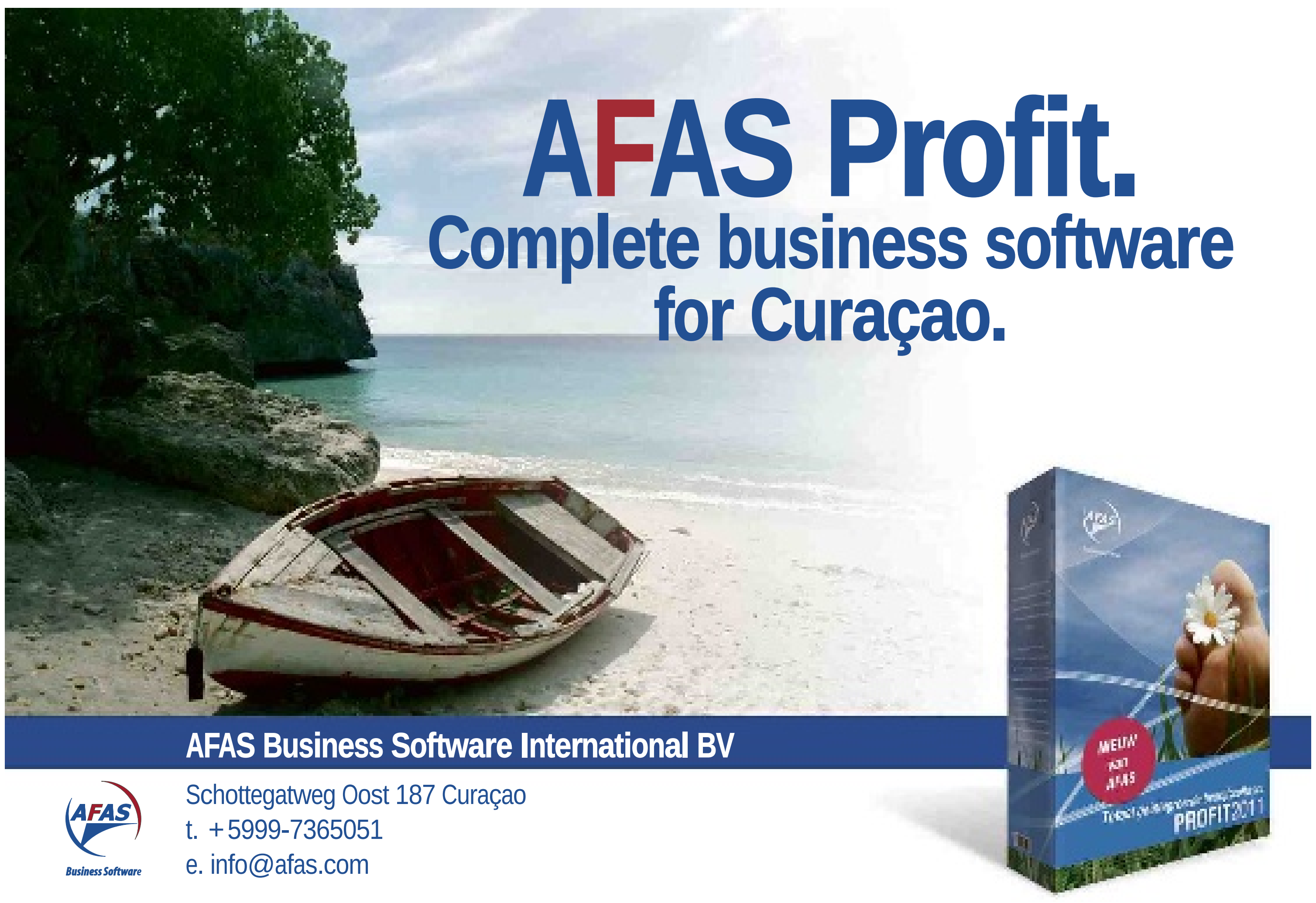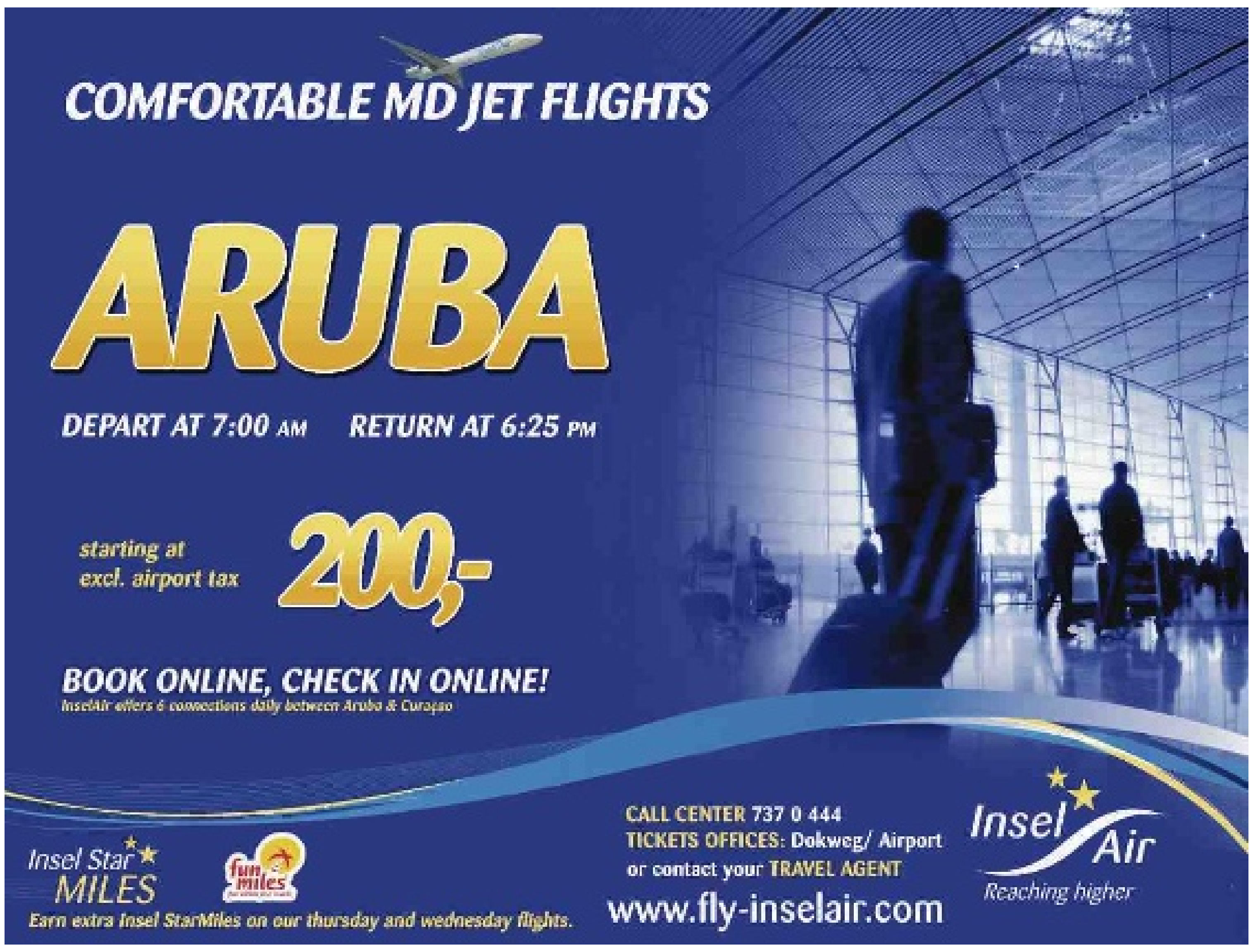
Shakti Aroena Lakhi is consultant bij Kool Caribe Consult, Partner in Sustainability, aroena.kcc@onenet.an